

MAGYAR TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
BIBLIOTHECA ACADEMIAE
SCIENTIARUM HUNGARICAE
BUDAPEST KELETI KÖNYVTÁR
BIBLIOTHECA ORIENTALIS
COLL. KAUFMANN, B 592.

WEISZ Miksa

Néhai dr. Kaufmann Dávid tanár könyvtárának héber
kéziratai és könyvei. Összeáll. és ismerteti --.
Budapest, 1906. Alkálaj ny. Pozsony. 199,80 p. 23 cm.

227

10

40
60

500

IGY F00Y.AR 3.50 Ft.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 592

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 592.

[The main body of the page is blank, containing only a few small, faint marks.]

זה השער ל

שנת י"ט

סאה סלת

ספר קטן הכמות ורכ האיכות כרר
איתו אחד מעשכולי עם בזמננו זה
מתוך הסבולים המלאות אשר זרעו
לדקה סבולים אשר מעולם לתורה
ולתעודים לחמו כען להסביע כפס
טוקקה לדעת חכמה ומוסר וסיה
בדק אור מתכני והאמוכה אור
קלבו

טרפס

פה מנטובה

תחת ממסלת מעלת אדוכנו הדוכס
בולילמו גוכואגה ורה
עו צעיר המדפיסים יעקב כחן
בכבר נפתלי הכהן זל בגאזולו
ותהי ראשית מלאכתו במזו אלול
שנת שכא לפק

לדעת חכמה ומוסר

לאיש אשר מרוכ
התלמות לא למד
הכת כמונו היום

ואנו קמתו וכתעוררתו כאיש אשר יעור משנתו נרדס וישן והלכתי אחרי
הקוצרים ללקט פבלים טובות בתוך השבולים העובדות המלאות ואטמן אותם
עד אשר דק והוצאתי מהם סאה סלת נקויה והיה לאכל לרעבים ונס

צמאים כתורת יי אלדונו: ולכן קראתי שם הספר הזה

סאה סלת

ומתוך המושט ישכיל המשכיל

ויבין המבין ויעדול

תורה ויאדיר אכיר

ראשית חכמה

פניו יאיר

אמרתו יבין

למלל באמרו

מכל משמר

נקי וזך

וישר תמים

רואה פרום

צדקה וחסד

יבחר יי

הקטן יהיה לאלף

גם ברוך יהיה

כפיו ובלבם

ר"ע ועמית

זהללו בשערים

אל יאמרו

ל"י לבדו

אחבת הגר

במשפט ציון תפדה

וערוז בתמר צדיק

להאמין בבורא

באהבתו

ביראתו

היג' וזשקו:

יבצור לבו

תוכו כברו

יהיה פעלו

יבסחו מבגדו

צור ישלם לו

כו ובורעו:

בבטחון בוראו:

בברכו אמתו

צדק ואמת יורו

תמיד ישבחו

בשפלות רוח מנהגו

גאות לבש בחכמתו

הגאווה תאות לו

מהי נצטוונו בו

וישראל עמו

אשר שם ב"י מבטחו

תם

עקר התורה והמצוה

הוא האמונה והוא
האמין האלהים
לעולם כמלא יחיד

והוא משנית במין האדם בכלל ופרט כמו שזכורו הכפואי תמיד בענין ההשגחה
וכארו אותה והוא שדבר ורמיהו הכפוא גדול העצה ורנ בעלגיה אשר פיכך
פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעללו למדנו עבין
ההשגחה במין האדם בכלל ופרט וכן הזכור דוד המלך ע"ה ואמר יי מקרתני
ותדע אתה ידעת שכתיו וקומי בנת לרעו מרחוק והזכור עוד משמים הכטי יי
דאה את כל בני אדם ממכון שבתו השניח על כל נפשיו הארץ וכן מנינו אלהיהוא
שהיו כל דבריו חכמה מקובלת מאנשי החכמה והאמונה שביאר ואמר כי עינו על
דרכי אים וכל נעדו וראה וכדי להודיע שהאמונה עקר התורה כלה לכך מנינו
שכל המצות כלן ככוונת ומיוסדות עלים שכן דרשו חז"ל בא חכקוק והעמודן על
אחד שכ' ונדיק באמונתו ויחיה וכן אמר שלמה ע"ה אים אמונות רכ ברכות

ויש לך לדעת למה תלו חז"ל הענין הזה בחכקוק ולא כדוד והיו יכולין לומר בא דוד
והעמודן על אחד שכ' כל מצותיך אמונה אבל היה הענין מפניו זה שזכור חכקוק
ואמר יחיה ובאר ואמר שכל המצות תלויות באמונה ועם האמונה וזכה האדם
למיו העולם הבא שהם חיים הנכחיים האמתיים ומפני שהאמונה יסוד המצות
כלן על כן הונרך להזכיר בה לשון ויחיה כלשון האמור במצות אשר ועשה אותם
האדם ומי בהם שעקר הכוונה בו חיי העולם הבא וכן תרגם אנקלוס וימי בהון
למיו עלמא: ומכלל האמונה הוא שיאהוב האדם האמת ושיבחר ושידבר בו

והוא שאמר זכריה הכביא אלה הדברים אשר תעשו דברו אמת אים את רעהו
אמת משפט שלים שפטו כפיצריכם וכן אמר שלמה ע"ה שפת אמת תקון לעד
וכא הכתוב הזה להזהיר את הכרויות שיהיו טהורו כדבורם ופלא ידברו רק אמת
ואפי' כספור דברים שאין מעלה ומוריד ואין צריך לאמר כמשאם וכמתנס שיש
להם לעסוק באמונה ולעמוד בדבורם ושיהיה היג' ולא פלהם אמת כל המחזיק
באמת תפלתו כשמעת שכן אמר דוד קרוב יי לכל קוראיו לכל אשר וקראוהו
באמת כל המכוין פעולותיו אל האמת הוא המתקרב אל בוראו ית' שהוא אחד
אמת והקירוב הזה הוא השכר העצום והזכות הגדול הנקרא חיי עולם הבא

ואי אפשר לו לאדם שיתקרב אנלויות עד שיתדמה ליוניך כדרכיו שכן מנינו והלכת
כדרכיו ואמרו חז"ל מה הוא רחום אף אתה יהיה רחום מה הוא חנון אף אתה
היה חנון מה הוא מלביט ערומים אף אתה היה מלביט ערומים וכן אתה יכול
לאמר בכל שאר המדות מה הוא תמים שכ' האל תמים דרכו אף אתה היה תמים
שכ' תמים תהיה עה יי אלדיך כי מי שהוא תמים והוא שתוכו ככרו ידוע שעקרני
האמונה כטועים בלבו חקוקים במחשבתו והנה מדת התמומות מעלה גדולה
באדם ופורש ענוס לכל שאר המדות החמודות והוא מדה נוכרת אלל אבות העולם
ואלל סכויאום הנדוקים והוא מכלל המדות אשר בהם יזכה האדם לגור באהלו של

מדת האמונה

מקו ולשכן בהר קדשו יהוא שאמ' דוד יב' ימינו באלהיך ומו ושכן בהר קדשך
הולך מימינו ופועל כדק' ואומר עוד אשכילה כד' ימימי' וכן הזכיר שלמה בנו
הולך בתם ולך כטת. וכבר הודיענו דוד בפסוק אחר כי בשכר התמימות וזכה
האל להיות קיים נכחי לעולם לפניו ית'. הוא שאמ' ואני בתומי תמכת בי ותצונו
לפניך לעולם. וידוע שאין אומה בעולם ראויה להמשך אחר האמת כמו ישראל לפי
שהתורה שהיא תורת אמת לא ניתנה אלא לישראל שכן כתיב מגיד דבריו ליעקב
מקו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל בני :
נמשכת מן האמת שהוא הקנה שכ' וי' אלדים
אמת ולפיכך כל מי שימפון קרבת אלדים
כרוך שיתנהג במדת האמונה במשאו ובמתנו כעבין שכ' ארץ ורעה אמונה .
ובמדרש פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תקרא אמונים לא אמונים
לאו ישראל שעובין אמן. וכן דרשו בכל כתבי הקדש אחר ר' שמעון כל העובד אמן
בכל כמו פיתחין לו שערי גן עדן שכ' פתחו שערים וגו'. וידוע כי מלת אמן מלשון
אמת ולכך צריך אדם להזהר בתפלה ובכרכות שיעשה אחריהם אמן שהיא נגזרת
מלשון אמונה וכל מי שעמדו אבותיו על הר סיני ויקבלו התורה הנקראת אמונה והוא
מורעו של אברהם אבינו שהוא ראש האמונה דכתיב והאמין ביו' חייב הוא לכונן
לבו ומחשבתו כעביות אמן לא שיוכיר פלוג נכוד הכר ביות והוא כמרש לא ישמע
וכלא לא ופתח פיו. או שירבה בדבריו עם חברו כלאו היו ברמזות קרים כי הוא
עין פלוגי : שהרי העבר השומע שמכרכון את ר' בנאי הוא מדרך השכל שיעשה
אמן. וכל שכן מי שמכרך את האלדים אשר בודו נפש כל מי שיתחייב השומע לענו'
אמן אחר מו שמכרך אותו וכל שכן שהוא יתקובע לו מצוה בדבר זה ומצוה אותו
שוכרכו והוא מצוה עשה מן התורה שכ' וברכת את יו' אלדיך .

מדת האהבה

כשכ' ית' מצוה מחוייבת שכ' ואהבת את יו'
אלדיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך :
והאהבה הזאת הוא שיתבונן האדם בעקרי המצוות וישיב מתוכה השגת השם ית'
ותענו באומה ההשגה בתכלית תענו עד שיצדיק את הרבים וימשיך את לבם
בדבריו לאהבתות ית'. וכן דרשו רבותי אל כספרי ואהבת את יו' אלדיך אינו יודע
כינר אהב אדם את המקום ית' תלמוד לומר והיו הדברים האלה שממך כך אתה
מכור את מי שאמ' והיה העולם. ופס' עיד ואהבת את יו' אלדיך אהבה על הכריות
באברהם איך שכ' אברהם אהבי : אע"פ שמת' היראה עקר גדול מעקרי
העבודה אין העבודה שלימה מתוך היראה אלא מתוך האהבה כי העבודה כוללת
היראה אך היראה אונה כוללת האהבה וזה ידוע ומפורסם כי כך האהב את
מכרו ירא ממנו שלא יעשה הפך רנוכו. והיראה אפס' שלא יאהב כלל כי כל הירא
מן המלך אפשר שלא יאהבנו ואם יאהבנו ייראנו כלו כפך. אס' כן עקר העבודה
היא האהבה : והזכיר הכתוב באהבה הזאת שתי מדות מדת הדיון ומדת רחמים
שכ' ואהבת את יו' אלדיך לכאר כי חייב אדם לאהוב אותו ית' בכל מדה ומדה בין
שיתנהג

שיתנהג עמו במדת רחמים בין במדת הדיון כי כן דרשו רז"ל חייב אדם להודות
לשם ית' על הרעה כמו על הטובה והוא ששנו אל בכרכות ואהבת את יו' אלדיך בכל
לבבך בשני יצריך בינו טוב וכוונת רע. והוא כפ"ב שלא אחר בכל לבך. וזה
שאמ' דוד אודה יו' בכל לבב. ובכל נפשך אפי' הוא נוטל את נפשך. ובכל מאדך
בכל ממונך. דבר אחר בכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך בכל הני
מודה לו. ויש לו לקבל הכל בשמחה שכ' חסד ומשפט אשירה. אס' חסד אשירה
אס' משפט אשירה וכתוב באלדים אהלל דבר ביו' אהלל דבר. וכן הזכיר ושיעשו
ע"ה שם אשש ביו' תגל כפשו באלדי בין במדת הדיון בין במדת רחמים כי הצדיק
אף במדת הדיון ושמת. ומכ"כ שטכפ האדם נותן שיטמח יותר במדת רחמים על
כן כפל השטה ואמר שוש אשש וכו'. וכמו שהשם ית' אהב אותנו שכ' אהבתי
אתכם אחר יו' כל שכן אהבנו חייבים לאהוב אותו ית' ולכך הזהיר משה רבינו
ואמר ואהבת את יו' אלדיך .

מדת האהבה

גדולה אך מדת השק גדולה ממנה כי האהבה הוא האהב
את האהוב בכל פעולותיו כנגלה וכנסתר. אבל לעתים
תפעלם האהבה ממנו וישכח אותה כשהוא מתעסק בדבריו אחרים כמו באכילס
ופתיה או בשיכס. אבל השק הוא דבקות המחשבה באהוב ואהבה גדולה ועזה
שאין מחשבת החושק כפרדת מן השק כלל. והעד על זה ותדבק בפשו בדיונה :
ואמר שכס בני חשקה נפשו ככתים פורש על הדבקות שהזכיר כבר שהוא
השק. כי אין החושק מחשב בדבר אחר כי אס' בחשוק לכדו : ואף כשואכל
וישפתה או יעשה אויה פעל שיהיה לא ימשוב ביאס' בו. כמו שכח המורה שלק
שלישי פר' כ"א ואל והגיע מהתאחד לעתים בהשגתו שכרת עם כל אחד מהם בריות
קיימת וזכרתי את בריותי ועקב וגו'. ר"ל אליוה' אבות ומזה רבינו ע"ה התבאר
בהם מן ההתאחדות בשם ר"ל השגתו ואהבתו מה שהעד עליו הכתוב וכן השגת
השם בהם וכורעם אחריהם גדולה והיו עם זה מתעסקי בהנהג' בני אדם והרבות
ממון ומשתדלים במקנה וכבוד. והוא אלני ראה שהם כשהיו עושים המעשים
ההם לא היו עושי אותם רק באיבריהם לכד ולכותם ודעותם לא יסורו מלפני הש'
ות' ויראה לו כי אשר חייב היות אליו הארבעה עמודים על תכלית זה השלמות אל
השם והשגתו עליהם מתמדת ואפילו בעת התעסקם להרבות הממון ר"ל בעת
המרעה ועבודת האדמה והנהגת הבית היה מפני שתכלית כונתם היתה בכל
המעשים ההם להתקרב אל השם ית' קרבה גדולה כי תכלית כונתם כל ימי חייהם
לשמוא אומה שתדע השם ותעבדהו וכו'. הרי לך כי אפילו בהתעסקם בכרכו
העולם הזה לא תזון דבקותם תמיד ומשקם מהשם ית' ואחר שתכלית האדם הוא
דבקו בו ית' אה' המורה בסוף אותו הכרך שית' להבין והשתדל בכל וכלתך להרבו
העמים ההם אשר אתה בהם עם יו' או שאתה משתדל להגיע אליו ולמעט העמים
ההם אשר אתה בהם עם זולתו וכלתי משתדל להתקרב אליו. וכדו להפליג
במעלת השק המסיל המלך דוד ע"ה חשקו את השם ית' לחשק הנמצא שהוא חשק
גדול

גדול וחוק מכל חסד גופני ולגדול מעלת החסד וטובו אמר הכתוב כי בו חסד
 גאפלטו לא אמר כי בו חסד למדך הכתוב כי הידוע אמתת שפי ית' הוא החסד
 המוכח בעליו לארך ימים ולחיו פולס הכא נכ' ועל המשלה הזאת של חסד נתיסר
 ספר שיר השירים שהתחיל וספני מנסיקות פיהו מלת נסיקה לסון דבקות כלסון
 שפתים וספ מסוב דברים נכוחים כי המרגול עבמו לדבר דברים נכוחים הוא
 דכך נבנויה המדות העליונו'ים מכואר כי שפה לסון נכול כלסון על שפת הירדן
 וזאת היותם מדרגת משה רבינו ע"ה שהיתה מיתעו בכסיקה ומלת כסיקה היא
 דבקות החסד בחסון ומחוך כך הכטש נבררת מן העולם הזה שלא כהרגש טעם
 מיתה ופלא על ידי כח המשחית הוא מלאך המות וזו היתה הגם כן מיתתו של רבים
 הקדוש כמו שדרשו אל ככתובות משמרת בטלה כהונת כלומר שאף הכהנים
 נתעסקו בקבורתו לפי שהיתה מיתתו בכסיקה שלא על ידי מלאך המות ולכן
 כתעסקו בו ולא נטמאו שאין סגומתה כמת לא ענד מלאך המות ומפני זה תקנו
 הנאונים אל לרמץ היודים לכל הבכנים באהל המת כדי לטהר מן הטומאה ההיא
 אבל מן מיתתו בכסיקה על ידי שכינת הרי גוש טהור וכשמתו טהרה ואשרי מי
 שזכר לאותה מיתה ולאותו טהור סג' הזוכה והשבע מטובו של הק"ה סכ' אשרי
 תכמר ותקרב יסכן מנריך נכעשה כטוב כותך קדוש היכליך

הבנעת הלב

הוא מעקרו העבודה זה הוא שהזכיר שלמה
 ע"ה ואמ' טוב ללכת אל בית אכל מלכת אל בית
 משתה לפי שהיכל האדם עניונו העולם הזה במשחיתו ויתבונן באחרותו ויכניע
 את לבו ויחסיך לכוש העבודה ויכניע לבבו הערל מה שאין כן בבית המשתה שהוא
 סכה לגובה הלב אשר ממנו וכא לשבח השיקר כענין שכתוב ורם לבבך ושכחת
 טוב לאדם שהיכל תענונו העולם כלו ועדוכו ופלא יבטח בעושרו כלל כי עתיד
 הוא לקבל תמורה בשאר מדות העולם כי יראה חכמים ומותו יחד כסיל וכער
 יאבדו ועזבו לאחרים חילם ומאומם לא ישאו בודם כי אם תורה ומעשים טובים
 ומתן הנדקה זה לפניו יהלך וכן אמר דוד ע"ה והלך לבניך נדקך ואזנתן לו שכר
 לפי נדקותו אשר עשה כי אע"פ שהמית' הוא דבר שיהי בכל עשור ועני גבוה ופלא
 כענין שהזכיר שלמה מקרה אחד לנדוק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא ולזוכה זה
 הוא ענין הגוף כמות זה כן מות זה אכל בעולם הנפשות אין השכר שיהי כי
 השכר הטוב יגדל כפי גודל מעשיו הטובים כמו שכתב השרוף בערך ספר והכל
 מתוקן לסעדה זה כוונתו של מיתה מלמד שהכל מתוקן למות של הכל כאשר לכל
 מקרה אחד לנדוק ולרשע ולמה נקרא מיתה שעודה ללמדך כפנקראין בני אדם
 לסעדה הכל ככנסין כפתח אחד אבל כפניאכין אין יושבין אלא כל אחד ואחד
 לפי כבודו מקרה אחד לנדוק ולרשע ולענין כבוד כל אחד לפי מעשיו כבר ידוע
 כי העולם הזה הוא עולם הכחי' והנסיון סכו יבאן האדם אם ילך בדרך השם ות'
 או אם תטה אשורו מני הדרך ולא יודע גמר הנסיון והבחונה הזאת עד יום
 המיתה כמו שכתב הס"מ בהקדמתו לספר מצות עשה ויש לכל משכיל שיחשוב
 ויתבונן כי האדם כשהוא כולד הוא מלך בכני וכשהוא נפט' מן העולם הוא כפטר
 בכני' וכל כן אמ' שלמ' ע"ה כל עומת שכא כן ילך ואמרנו במדר' קהלת כל עומת
 שכא כן ילך כמו שכא האדם אל העולם כן ילך כא בקול וכפטר בקול כא בכני' ונפט' בכני'
 כא בכמה וכפטר בכמה כא כלו דעת וכפטר כלו דעת

ואמר

גדול וחוק מכל חסד גופני ולגדול מעלת החסד וטובו אמר הכתוב כי בו חסד
 גאפלטו לא אמר כי בו חסד למדך הכתוב כי הידוע אמתת שפי ית' הוא החסד
 המוכח בעליו לארך ימים ולחיו פולס הכא נכ' ועל המשלה הזאת של חסד נתיסר
 ספר שיר השירים שהתחיל וספני מנסיקות פיהו מלת נסיקה לסון דבקות כלסון
 שפתים וספ מסוב דברים נכוחים כי המרגול עבמו לדבר דברים נכוחים הוא
 דכך נבנויה המדות העליונו'ים מכואר כי שפה לסון נכול כלסון על שפת הירדן
 וזאת היותם מדרגת משה רבינו ע"ה שהיתה מיתעו בכסיקה ומלת כסיקה היא
 דבקות החסד בחסון ומחוך כך הכטש נבררת מן העולם הזה שלא כהרגש טעם
 מיתה ופלא על ידי כח המשחית הוא מלאך המות וזו היתה הגם כן מיתתו של רבים
 הקדוש כמו שדרשו אל ככתובות משמרת בטלה כהונת כלומר שאף הכהנים
 נתעסקו בקבורתו לפי שהיתה מיתתו בכסיקה שלא על ידי מלאך המות ולכן
 כתעסקו בו ולא נטמאו שאין סגומתה כמת לא ענד מלאך המות ומפני זה תקנו
 הנאונים אל לרמץ היודים לכל הבכנים באהל המת כדי לטהר מן הטומאה ההיא
 אבל מן מיתתו בכסיקה על ידי שכינת הרי גוש טהור וכשמתו טהרה ואשרי מי
 שזכר לאותה מיתה ולאותו טהור סג' הזוכה והשבע מטובו של הק"ה סכ' אשרי
 תכמר ותקרב יסכן מנריך נכעשה כטוב כותך קדוש היכליך

מדת החסידות

הוא ממדותיו של הק"ה והכנסת אורחים
 כמשכת ממנה ואברהם אבינו היה ראש
 המחויקים בה סכ' כוודעתו למען אשר יזנה את בניו ואת אחריו לפשות
 נדקה ומשפט והוא היה החסד ממלא מקום המדה ההיא כי מנינו בירושלמי
 וישמר משמרתו מאוי משמרתו אמרה מדת החסד כליומי היות אברהם בעולם לא
 הוצרכתי אבי לעשות מלאכה שלי שהרי אברהם עמד שם במקומו וסומר משמרתו
 שהיה מחזר אחר האורחים ורץ לקראתם סכ' וירא וירץ לקראתם ועליו אמ' הכתוב
 מחפור ונוסף עוד ולכך הודיענו הכתוב הזה שאברהם היה זיהר במדה זו
 במקומו שהים יוטב שם והוא באר שבע והיה זן ומפרנס עובדים ושכים סכ' ויטב
 אשל בכאר שבע ודרשו רבותינו אל אשל נוטריקון אכילה שתייה לוו' ודע
 כי מלת אשל כפשוטה הוא אילן ולכך הזכיר בו לשון נטיע' והמשיל הכתוב המדה
 הענומה הזאת של הכנסת אורחים לאילן השעשה פירות והפרי של המדה הזאת
 בעולם הזה שכר פרי הכטן והקרן קיים לו לעולם הכא סכן מנינו באברהם כי
 מתמלה היה עץ יבש בלא כנים ואחר אע כטיעה זו המשילה הכתוב לעץ השעשה
 פרי שזכה לכנים ולכך נראה לו הק"ה במקום אלנות שהוא במקום אלוני ממרא
 וטב כשרו המלאך שיהיה לו כן וכן מנינו כשכמות שקבלה את אלישע וערכה לו
 מטה ושלמן וכסא ומורה כענין שכתוב כעשה כא עליות קיר קטנה וגו' ועל
 המדה הזאת שהיתה כשנמיות הכה שכרה אתה שזכתה לכן והיה הכן כביא הוא
 מכקוק וכן דרשו אל בככא מניעא פרק השוכר את הפועלים כענין אברהם כל
 שעשה אברהם למלאכו השרת הק"ה עשה לכניו בעצמו ובכבודו וכל שעשה להם
 על ידי

ואמרנו חכמו המחקר כי הלידה סבת העולם הנה הכלה אשר ימות בו האדם חבל
המיתה הוא סבת מני העולם הבא ועל כן אמר שלמויזם המו' מיום הולדו ודבר
ברור הוא כי יום המות טוב לכפס מיום הלידה כי ביום הלידה תבא אל הטומאה
והטוא וכיו' המיתה תשיג האור הכהיר כי כל הדברים שבים א שורסם הנוף חוזר
ליסודו הוא יסוד העפר אשר לוקח משם והרוח תשוב אל האדים וכיו' שדרשו
רז"ל תנה לו כמו סבת לך וכמו כן אמ' שלמ' לא לקלי' המרוץ ולא לבדו' המלחמה
כי אם על פי הזכות הנמנא בהם כי אין הקל כובל במרוצתו ולא הנכור בכורתו
אם לא שקדם להם זכות שהם ראויים לכך וראוי' שיתלה האדם הפלוס והטובה
הבאם לעצמו לחסד וי' והנרות והמקרים הבאים בין לבין לאחריים לחטא
ועין לא שיתלנו במקרה ויאמר כך וכך נגור מאת המערכות ומשפטי הכוכבים
ועל זה הזהירה התורה ואם תלכו עמי קרו והלכתיו אף אני עמכם נחמת קרו
לכן כל מי שיש לו וראת שמים אין ראוי לו להשתדל בדבר אחר כי אם כעבוד השם
מתכלד ומדרך העבודה הוא שיחשוב אדם ליום המיתה שהוא מכובה ונפלא
ממנו כענין שאמרנו חז"ל שבעה דברים מכוסים מן האדם יום המיתה ויום
נחמה ועומק הדין ואין יודע כמס' משתבר ואין אדם יודע מה שכלכו של
מברו ומלכות דוד מתי תקום ומלכות חייבת מתי תפול וככן שהעולם כלו
הכלגמור טוב לו לאדם שיבחר בתורה ובמעשים טובים ויתבונן באחריותו כאשר
הוא סוף כל האדם כי מי שיש בלבו שורשיראת שמי' ראוי לו שיחשוב שהוא בעולם
הזה שלוח מאת השם וית' ונשתלה בעולם הזה לקיים התורה ומצות ועליו לעשות
שלימותו באמונה וכיושר ואם עשה כן הנה שכרו אצלו ופעולתו לכבו' ומוכסח
שהוא בן העולם הבא

וצריך אדם להשתדל במצות גמילות חסדים והוא לבקר חולים להלביש
ערומים ולכחם חבלים לקבץ מתים כל זה כקרא גמילות חסדים
ודרשו בפרק לולכ וערכה במסכת סוכה הגיד לך אדם מה טוב ומה י' דורש ממך
כי אם עשות משפט ואהבת חסד והנכע לכת עם אלדיך עשות משפט זה הדין
ואהבת חסד זה גמילות חסדים והנכע לכת זה הכנסת כלה והונאת המת
ועם מדת החסד ותמשל האדם לבדו ראוי' וילך בדרכיו כי המדה הזאת היא
ממדותיו ובה הוא ית' מכהיו עולמו וכן אנו אומרי' בתפלה המכהב עולמו בחסד
וכן נכרא העולם ש' אמתית עולם חסד וככה וכל הזהיר במדת החסד והוא מי
שנפשו טפלה והוא הורא את השם ית' והמתזיק במדה זו היא שואבת כפשו לחיו
העולם הבא הוא שאמר דוד וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו וכדקתו לבני
בנים גם בריך לו לאדם להיות הבטחתו כיו' ולעסוק במצותיו כל ימי חייו כעבד
המשמש לפני רבו מאהבה שלא על מנת לקבל פרס כמו שאמר דוד ע' בטח כיו'
ועשה טוב סכן ארץ ורעה אמונה בא להזהיר על מדת הבטחון תפלה ואמר כך
על המעשה הטוב שלא יחשוב אדם בלבו לעשות הטוב כי אם על מנת לקבל פרס
ולעמוד על זאת ההבטח' כי יהיה זה מכשול גדול בבטחוננו לא יהיה תמיד הכשרון
כיו'

כיו' ואחריו המעש הטוב כמו שאמרנו חז"ל שלם דבריו מוכריין עונותיו של אדם וז'ו
הן קור' נטוי' ועין תפלה ומוסר דין על חברו ועין תפלה הוא שמעין בתפלתו
ואומר בלבו שהוא התפלל תפלתו בכוכ' גדולה וראוי' הוא שיפוק השם ית' שאלתו
וכן הדין כשהוא תולה בטחונו בהשם ית' שיקבע לו שכר על אותו המעשה הטוב
שיש לו בזה הטוא ועין וכן אמר סכן ארץ ורעה אמונה ר' אע"פ שאינו מזהירך
שתבטח בהשם ית' פיק לך ההכנו' ואח"כ שתעש' המעש' הטוב אינו אומר שתבטח
מלאכתך ועסקיך בענין פרנסתך לבטח' המעש' הטוב שא"כ כמה שתכנס
ותמיה וכבר דרשו חז"ל אם אין קמח אין תורה באו לומר כי מכלעדי הפרנסה
נספוק כרכי בני אדם לא יוכלו לעבוד את השם ית' ולתת א' התורה חקה ורעה
אמונה ר' אע"פ שהתירי לך שתמכטל מן המעשה הטוב לכנס טרפך ומחיתך א'
תאמר אם כן ארויה בין במשפט בין שלא במשפט כדי שאתפרנס לכך אמר
ורעה אמונה ולא תחשוב לקבץ הון שלא במשפט שכך אמר הנביא עשה עושר
ולא במשפט בחייו וימו' ועזבונו ואחריותו יהיה ככל וכן אמר שלמה ע' הון מהכל
ומעט וכל מי שיש בו מדת הבטחון בידוע שיש בו מדת האמונה שאין אדם בוטח
אלא במי שמאמין בו שהיכולת בידו למלאת שאלתו והבטחון הוא פרו' האמונה
ענין הבטחון בהשם ית' פירש הרב ר' זונה וז'ל כי הוא שידע האדם עם לבבו כי הכל
בידי שמים וכידו לסנות הטבעים ולהחליף המול ואין לו מ' מעצור להושיע' ברב או
במעט וגם כי נרה קרובה אליו ישועת י' קרובה לכא' כי כל וכל ולא יבצר ממנו
מזימה גם כן יראה האדם חרב על נוארו אין ראוי לו שתהיה ההנלה נמנעת
מלבו ופסוק מלא הוא באיוב הן יקטלנו איחל והוא שאח' חוקיהו ליושעיהו הנפוא
אפי' חרב מוכת על נוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים סכן דרשו חז"ל
בפרק חלק אמר ישעיהו לחזקיהו לו לביתך כי מת אתה ולא תמיה מת אתה
בעולם הזה ולא תמיה לעולם הבא אמר ליה מאי טעמא אמר ליה משום דלא
בסבת אפתא ולא הוילך כיון אמר ליה חזאי ברוח הקדש דנפקו מכאיבנין דלא
מעלו אמר ליה בהדי' כבשיה דרממבא למה לך איבעי לך לאעבוקי בפריה ורביה
ומאי דבישא קמו דקודשא בריך הוא ליעבוד אמ' ליה השתא הכ' לי ברתך איפשר
משום דידי ודודך נפיק זרעא מעלייא אמר לו כבר נגזרה גזרה אמ' לו בן אמוץ
כלה בכואתך ונא כך מקובלני מכית אבו אבא שאפי' חרב מוכחת על נוארו של
אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים ולמדוהו מן המקרא הוה הן יקטלנו לו איחל
וזה שכתוב בטחון בכל עת ולכן יש לו לאדם לחסור כל עניניו אל בחירתו וית'
העלוונה כי הוא יבחר ולא אנו לפי שהוא ית' אשר יצרנו ממשי אמו הוא היודע
תועלתו וכזקו יותר ממנו ועל זה היה דוד ע' מדבר בתפלה הודיעני דרך זו
אלך ואם אולי יראה שיכואו עליו מקרובים לו לחשוב כי זה תוכחת השם ית'
כי את אשר יאהבו י' זוכים והכל לטוב לו להעביר את עונו ולקרבו אל השם ית'
ולהאדיר חלקו בעולם הנמול ויתלה האדם כל בטחונו בהשם ית' לבדו ויזכור אותו
בכל פרטי פעולותיו וכן אמר שלמה ע' בכל דרכיך דעה וכן אמרנו חז"ל בפרק

הרואה דרם בר קפרא אמו היא פראה קטנה לכל גופי תורה תלויים בה הני אומר
בכל דרכיך דעה אור רבא אפילו לדבר עברה תדע עין אמי אפשינבא
אפסו מתרתא רחמנא קרי וכן כתוב פלגני מיה לכ מלך ביד וי' כל אשר יחפץ
ישנו אשר בידו כפס כל מי והוא יתן ומפרנס את הכל טוב להודות ליו' אם
איש פשיר הוא יש לו בטוח בהשם ית' שמהר הישעך בידו ויאם איש עני הוא יבטח
אלא יחסר לחמו כי אין מחסור ליראוו כמו שהוא ית' נתן טרף לכל הדברים
החלושים כמו העובר בבטן האשה והאפרוח בחוף סוכה שאין מה מקום מפלט
פועבד המזון מהם ומפרנס העוף באייר הדבים בום והנמלה הפחותה והחלודה
מכרמשים כמו שדראו חל כהנוגה זן את העולם כולו מקרנו ראמים ועד כינו
כנוס והוא המוכע טרף מן הארצה התקיף בכל החיות וזה הוא שכתוב כפרים
רשוורעבו אבל דורשויו לא יחסרו כל טוב וכן כתוב לא ירעבו י' כפס נדויק
וכן אמר השלך על י' והבך והוא יכול כלך לא יתן לעולם מוט לנדויק ודרשו חזל
בענין הכטמון כל מי שיש לו פת כלל ונאות מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה
ומן הטעם הזה היה המן יורד לישראל דבר ווס ביומו כדו שומא עבדמן חסרו מזון
וישאו עיניהם לאביהם שבשמים בזכות הכטמון נאלו ישראל ממדר' שכן אמרו
במדרא תלוס אליך זעקו וכמלטו כך בטמולא בוסו פצינו שהקכה חפץ
בכרכות ככראיו ואי' שהוא מקור הכרחה וסכה העליונה אף חפץ בכרכותינו
כדו להגדיל שכרנו לעולם הבא ולמען יהיה העולם הזה מתברך כרכו והטובה
ועל כן באה מנות עשה כתורה לכרך על המזון כדי שיתברכו מומות העולם של
ואכלת ושבעת וברכת ואין הכרכות נורך הנכורה לא נורך הדיוטכי כיון שהוא
מקור הכרחה וכל הכרכות משתלשלות ממנו וכל הנמנאים המכרכין אותו אין כל
ברכותיהם כדאי לו כי הוא הנמצא הקדמון שהמציא הכמ' א' כלם ואין מניאותם
אלא מניאותיו והכל נרוב ל' ומנאותו תספיק בעמיה לא ינטרך לוולט כלל ואם
כן יכרכוהו כל היום ויספרו תהלותיו כל היום וכל הלילה תמיד לא יחסו מה יתרבה
בכך ומה יתנו לו או מה מידה יקח אין התועלת ויה רכוו כי אם אלנו כי מי שמברך
על מה שפה' הוא מעיד על ההשגת שה' וה' המצי' מזון לשפלו כדי שימנו וכזכותם
התבואה מתברכת וכיון שמי' ופוסק מלא בתור שהוא יתעלה נוח אונתנו לכרך
על המזון מאן יש ללמוד שיש על האדם חוב פגום להזהר בכרכו וכל הזהיר בהם
הריוח מופ' אל אחותו הטוב ועל' וכו' לבו כי הוא חסיד ויר' חט' ומה שתקנו
חל הכרכ' לשון כנהל וכפת' הוא כדי לקבוץ בלב שהק' כלנה וכנסת קרוב ורמיק
ב' או מורה על הנלה ושאך קדשו מורה על הכנסת וכו' אדם שיתכוון בכרכו
השלחן כי המאכל והמשתה מביא האדם לידי נסות הטבע וגובה הלב ויבא מזה
פושכת את השם ית' והוא שאמר הכניא י' שבועו וירם לבם על כן שכחוני וכן
אמר משה ע' ובקדך ונאך ירבוין וכסף וזה ירבה לך וכל אשר לך ירבה ורם
לכך ושכחתי את י' אלך וכן נדך אדם שיהיה בכרכות כדי שימאיד לבו
למאות השם ית' ולא לנד המאכל והמשתה ונריך שיזכור העיקר במקום שהוא
פכה

פכה פושכתה והיא מקום הסעודה: וצריך לדקדק כמלות ידים
סודר המים על ודיו לא פושטף ידיו במים וכן אמרו חזל משהוא על ספת
הכהן ואין לו כלי שושפוך על ידיו וסול מן המים בידו אחת ושפוך על השנייה ולא
פושטף ידיו במי' וטעם הדבר שהכתוב אומ' ורחנו אהרן וכינו ממנו את ידיהם
ואת רגליהם לא אמר הכתוב בו אלא ממנו כי לא היה אפשר לו לכהן לשפסף
ידיו במי הכיור אלא היה שופך מן הכיור על ידיו ואמר כך עובד עבודה והמים
לנטילת ידים אפשר לקבל אותם מן הגוי אומן הכרה וטעם לפי שיש מקצת
מפרטים שאמרו שאין מקבלין מן הגוי משום דבעינן סיהיו מחמ אדם והגוי איון
קריון אדם: כל דבר שמונץ כטבולה מונץ כנטילת ידים כנון טיט וכנץ ופית
ושעוה וכיוצא בזה וכברכת המנוח מצוה מן המנוח לאחוז בלחם בעשר
אזכעותיו כנגד עשר תבות שבברכת המנוח והעשר תבות שבפסוק ממנוח
חזיר לכהמה ועפל לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ וכנגד עשר מנות
שבתבואה ואלו הן לא תחרוש לא תחסום תרומה לכהן מעשר ראשון
ללו והלוו נותן לכהן מעשר מן המעשר מעשר שני מעשר עני לקט
שכמה ופאה הוה לפניו פת של חטים כרובה ושלומיה מברך על השלימה
שלומיה של שערים ופרוסה של חטים מברך על הפרוסה פת של בעל הבית
ישאל ופת של פלטר ונכיהם של חטים והם שלמות יש אומרים שמברך על של
ישאל שהורמה ממנו חלה ויש אומרים שמברך על הערב לו וכן העקר
ומשפט ברכת המנוח מברך ואמר כך בונע ואמרו במדרא הבענע ואמר כך
מברך עליו הכתוב אומר וכונע ברך כאן י' לפי שמראה עצמו להוט וכמשך
אמר הבת יותר ממה שהוא כמשך אחר הכרחה אם באו לו אורחים אינו רשאי
לכונע להם אם כבר כונע לעצמו אבל בדבר שהוא חובה כנון המנוח של מנה
או כורא כרו הגפן מקדוש היום אעפ' שיהא מוניא שכח ולא כירך המוניא אם
לא נמר פעודתו וכרך וואכל ואם הוא מסופק לא יברך אבל ברכת המזון אף
על פי שהוא מסופק יברך מפני שכרכת המזון דאורייתא וכן ראוי לו לאדם
ההולך להתפלל להטהר עצמו מכל מחשבה רעה כמו שאמרו חזל המתפלל כרך
סיראה עצמו כאלו שכוסה שרויה כנגדו ס' סויתי י' לנדוי תמיד ונדור ע'מו
כדבור שימה עם חברו כבית הכנסת בדברי מול קל וחומר שלא ישיח בשעת
התפלה וכרכות של קריות שמעו אותן המקומות שאמרו חזל להפסיק בהם וכן
מו' שיש לו בית הכנסת בעירו יהיה זהיר ללכת להתפלל ס' אשירו אדם שומע לו
לשקוד על דלתו ווס י' ללשומר מזוונות פתחו וכתוב כי מונאני מנא חיים פיורה
על ארובות ימים ויהיה אדם כפי וכר לבב נקי כפים מן הגזל וכן סהירנו
וש' ע' והאמר בנדקה תכוני רחמי מעופק כי לא תראי וממתה כי לא תקרב
אליך וידוע כי המנוח הוא מן המנות המושכלו שאלו לא נתנה התורה ומנאם
כשכלו ויש התעוררות גדולה בדבר זה בענין הקרבנות ממה שהרמיקה תור' מן
המוזב כלי המזון בקרבן העוף כמו שכתוב והשליך את מוראמו ככונת לפי שהוא
כ כ כ כ
כ כ כ כ
כ כ כ כ

כלי הנזל ולא תפסיק בהם הרמיה כמו ש' כהמה ואת הקרב והכרעם ירחק
כמים כו בהמה על אבות בעלה זונת אלל העף בזמן הנזל והנה זה הזרע
רבה וענין כפלא שתעשררבה בו המחכות ושיקיינו בו ויכני הלכ כי כל מה שיש
כידו נזל לא יניש אל מוכח יי אס לא המחור הנזל ולא כחתם גור דין של דור
המכול אלל על הנזל ולפי שהנזל כפשוט אל אדם מחמדו הזהיר שלמה ע"ה טוב
משע כדקה מרוב תבואות בלא משפט וכן אמרו חבריו לאיוב אס און כידך
הרחיקהו ואל תשכח וכו' כל זה שאמרו הוא הנזל את חברו אבל הנזל את
העני לא יפטר בתשלומיו אלל חייב מיתה כידו שמים שכן אמר שלמה אל תנזל
דל כו דל הוא ואל וכו' כו יי ריב ריבס ואף גול הגוואסור מדין התורה יותר
משל ישראל מפני חלול השם שכן דרשו אל בתוספתא דבבא קמא הגזל את הגווי
חייב להחזיר לפי שהוא כותן דופי באמונת ישראל ומבזה תורת משה והרי זה
חילול השם וכן מצינו שלמה ע"ה כשבא להתפלל על בית המקדש שהזכיר ואמר
ועשית ככל אשר יקרא אליך הככרי למען ידע כל עמו הארץ את שמך וליראה
אותך כעמד ישראל ומי שיש כידו שון הנזל ישובכו כחיונו ולא יכח לאדם אחריו
להחזירה כו מו יחמול על עצמו יותר ממנו והנכסות הזה כחיונו הוא דמוון הכר
שאין עיקר אורו אלל כשיוליכו האדם לפניו וכן אמר הכתוב והלך לפניך נדקך
ולכך נדקך אדם להזהר במדת הנזל וירדוף אחר הנדק כמו ש' נדק נדק ערדוף
וככל הלשון לטעמים רבים האחר בין שתרווח בין שתפסיד והשני בין בדבור בין
במעשה כו בשתי אה תשלמנה כל פעולותיו של אדם ולכן הזהירו שינדק בדבורו
גם במעשהו והשלישי בין לישראל בין לאומות העולם וכזכות הנדק אדם זוכה
ומקבל פני שכינה ש' אכי בנדק אחזה פניך וכל מה שאמרו הוא על גזל הימוד
אלל על גזל הרבי כמו הסוטה בגזל המם עבירה זו היא חמורה מכל שאר עבירות
בפן היא שעבדיה ענכי ראש ויניח חמת תכני עבירה זו היא שתחת כנפיה ככללות
עבירות חמורות רבות כענין גם בכנסך כמבאו דם נפשות אבינים קניים ונזל
של ריב הוא עון פלילי וככלל הרבים יש עניים ותומים ואלמנות עוד נבע אחר
בזה חלול השם עוד יש בזה עבירות של שופעת שוא מי שבשבע להביא את המם
בכאמנות ואינו עשה כן הרי זה עברון וכמה בני אדם חלוטו כח המון אין
להם פרנסה ויש טיפול גדול שוככים דמה ומביאים אל המם חלקם חלבים ודמם
ונקראו המעית דמום לפי שנוגעו עד הדם וכח העשיר הכליעל והנכל אשר אמר
בלבו אין אלדים וירצה למלאת ביתו משוד עניים מאבקת אבינים כדי להקל עלו
ולהכביד עול העניים היתומים והאלמנות הנה זה מחלל שם שמים בפרהסיא
ותגלה רעתו בקהל ואין לתמוה אס הסוטה בזה איך לא נפקד עליו לשעה ואיך לא
יענש מיד ואיך לא תבלעבו הארץ מתחתיו אל תתמה על החפץ לפי שאין מדותיו
של הקכה למהר נקמתו שאין ראוי זה אלל לכשר ודס שהוא מתעורר כו וכרח
אויבו ממנו אבל הקכה אינו ירא שיכרח ממנו ונכ אויב אשר לו להסתר מפניו
גם אס והיו כל ימי חיונו שוה ומיתתו בכת הכה הוא מוון להנכס ממנו נקמה
ענומה

ענומה כענין שכתוב להט אותם היום הבא אשר לא יעזב להם שורש וענף ויהיה
כענש לעולם הבא ותהיה מדת הדון מתמה ככבודו להיותו דון באש לא נפח ימי
שעבר על גזל המם הרי זה חלול השם ומי שיש כידו חלול השם אין כח בתשובה ויום
הכפורים לכפר ולא כיסורין למרק אלל כלל תולין ומיתה מכפרת נמצאת למד כו
ונטרך אדם להזהר מן הנזל וכל שכן ביותר מגזל המם שהוא גזל הרב ויניקה
אותו מעון וילמדנו לעשות רצונו בלבב שלם מי שיש כו יראת השם
יתעלה ישכא איש רע וכן אמר דוד ע"ה הלא משפתיך יי אשכא ושלמה אמר עוזבי
תורה יהללו רשע ושומרו תורה יתגרו בס' כי הנדק והרשע שני הפכים הם זה
שוכח לזה וכל מין אוהב את מינו ושוכח את הפכו וכן אמר עוד שלמה אנשו דמום
ישכאותם :

מדת הגאווה

היא הקפה שכל המדות הרעות וכל המחזיק בה
נקרא תועבת יי וכן אמר שלמ' ע"ה יראת יי שכחת
רעגאה וגאון ודרך רעוא ע"ה אדם נדיק וכל ההגותו מיושרות על קו השכל
והחכמה אין ראוי לו שיתגאה בכך לא שיפיל עצמו שאפי' הקכה שהגאווה ראווה
לו והוא מתלבש בה אינו מתגהב בה אלל בריותו אלל בדרך שפלות והוא שכתו'
שדי לא מצאנו שגיא כח ר' לא מצאנו שיהיה שגיא כח שיכא אללנו בדרך
העוקף והגאווה לא כדרך שפלו וענוה והתמימות ולכך הזכיר שם שדי שכו מראה
גאותו המופלאה בעליונים כשהוא משדד ומנכח מערכת הכוכבים אבל אלל
כבראי השפל לא ימצא כן ודבר ידוע כו מדת הגאווה בק' האדם ומדת השפלו'
בק' השכי ומו שמתגהב בעיני הבינונו ועמד על המצוע יקרא ענוה כו הענוה
היא מדה ממוצעת בין הגאווה והשפלות וכל המדו' כלם ראוי לכל אדם שיכור
דרך בינוני בהם ועל זה הזכיר שלמה ע"ה פלם מעגל רגלך ויהיר שוסקול אדם כל
פעולותיו ויך על דרך המצוע ואי יהיו כל פעולותיו ככוכבים אלל במדת הגאווה אנו
מוזהרים שלא יפסיק לעמוד על המצוע אלל להסתחק עד הקצה האחרון והוא
השפלות ועל זה אמרו חז"ל מאד מאד הונו שפל רוח וכן כתו' והאיש משה ענו מאד
הנסיף מאד להורות שהיה נוטה אל השפלות ולכך נטרך האדם למהר בשתי מדו'
הללו שיתרחק ממדת הגאווה ויכח בדרך השפלות כו המדות האמת והענוה
והאמת שכוה לפני השם ית' וראוי לו לאדם לשנאתמה שהוא יתעלה שוכ ולא הוכ
מה שהוא אוהב וכל מי שהוא שפל רוח זוכה לכבוד שכן אמ' שלמ' ושפל רוח יתמוך
כבוד עלינו גם כן לאהוב את הגר שכן דרשו חז"ל כסוף פרק הזהב כשלא נשמה
מקומות הזהירה תור' על הגר ודבר ידוע כי כל אדם מישראל ההלך מעירו לעיר
אמרת נקרא גר וכן מי שהוא מן האומות ונתגויר וחזר לאמונת ישראל יקרא גר
והוא הנקרא גר נדק לפי שבא להסתחף תחת כנפי השכינה וכן גווי שקבל עליו
שלא לעבוד עז וכא להעזב ביכינו יקרא גר תושב או גר שכיר ומייב אדם על
הגר להספיק לו מזונותיו ולהסביר לו פנים מענת נפשו השכלית דרך אהבה ומיב'
ולא דרך חופה כיוסכ לו מתק שפתיים יותר מכל מה שהוא כותל לו וכן הזכיר
ושעיהו

עשהו הכיחא עה ותפק לרעב למחך הם המונות וחזר ואמר ותפק לרעב כפך
 הוא מתק שפתי וכסם שהגולה מפירו לעיר אחרת נקרא גר וף הדיוקי נקראים
 גרים לפי שאין מחשבים העולה הזה לכלוכ וכן מנינו לאבות כלן נקראו גרים
 באברהם כתיב גר ותושב אנכי עמכם כיצחק כתיב גר בארץ הזאת וביעקב
 כתיב בארץ מגורי אבינו וכן דוד המלך קרא את עבמוגר שכאמ' גר אנכי בארץ
 לכניס לו לאדם לאהוב את הגרים ולהתגדל עמו במדת הרחמנו שיהיה מרחם
 על הכרויות וכן דרשו חז"ל כל המרחם מרחמם עליו נס' ונתן לך רחמים וכן היה
 איוב משתבח עמו במדה זו ואמר כחץ לא ילין בר דלתי לאורח אפתח דרשו
 חז"ל על שלשה דברים העולם קיים על הדיון על האמת ועל השלום על הדיון שאם
 לא יהיה המשפט היו בני אדם נוזלין זה את זה ומומטין זה את זה והורגין זה לזה
 וכן הכתוב אומר באורח נדקה אהלך כתיב יתעבות משפט ולא זכה יהוד למלכו'
 אלא עי' המשפט סכן דן תמר כלתו וכן כדוד כתיב ויהי דוד עשה משפט ונדקה
 לכל עמו גדול כח המשפט שאם אין משפט אין שלום שכ' אמת משפט ושל' שפטו
 בשעריכם הכל תלו במשפט ואין שלום במלכות אלא עי' משפט שכ' מלך במשפט
 ועמיד ארץ ומפני שהמשפט הוא סבת השלום מצטוו כיתרו כשנתן ענה למשה
 ע"ד המשפט שהזכיר בה שלום הוא שאמר אם את הדבר הזה תעשה ונוך אלדים
 וכו' על מל מקומו יבא בשלום ואסור לדון אלא דיבוי ישראל שכ' אמרה תורה
 ואלה המשפטים אשר תקום לפני הם ולא לפני גוים ועל כן אסור להביא המשפט
 אלא לפני חכמי ישראל ומו שהולך ודן בערכאות של גוים הרי זה ממלל את השם
 ומוקר שם על להסגיבה וכתיב כי לא כבודנו נורם וכו' ויתבאר מזה כי הוא עון
 גדול וענוס כמתים כמו של מעלה ונריך לדעת כי העבירה הזאת היא מומר
 ושורש לכמה עבירות כי משרשה ופרוירו ענפי חסאים גדולים גם בכנפיה
 ומצאו נזקים ומכשולות הרבה לאין קץ ועל כלם החלול השם שהמביא דיבו ושרל
 בערכאות של גוים נתן כבודו לאחר ותהלתו לפסול ולא יהיה לו מחילה לעולם
 וכל מי שיש כבודו למחור ואינו מוחה הרי זה מבזה תורת משה וחולק כבוד לעז
 ומחלה ממונס של ישראל ועתיד הוא ליתן את הדין: המשפט קראו הכתוב
 משפט נדק שכ' ופפטו את העם משפט נדק לכו שהמשפט עשה נדק עם שניהם
 עם הזכאי שהוא נוטל ועם החייב שמוציא הגולה מתחת ידו וזה שכתוב אמת
 מארץ ת' מ' והשם ית' ישיב שפטיכו ככראשונה ויועניכו ככתחלה סכן הכטיוחנו
 כמו שכתוב ואשיבה שופטיך ככראשונה ויועניך ככתחלה וכתוב טון במשפט
 תפדה ושביה בנדקה: עתידין ישראל לינאל סכן ככאו כל הכיאים וכתב
 דבי' שלמה ע"ה אין ככבאות כל הכיאים ככבאות עתידות וכחמות מחזיקן טובות
 לקץ הבאלה כחמות ירמיהו וכבואה זו של ירמיהו עתידה לכא בבאלה אחרונה
 שהרי לא נהיתה בבית שכי פרש' ראשונה הוא שכתוב כה אמר יי' ונתן שמה לאור
 וזמם אם ומושו החקים האלה מלפני כאם יי' גם זרע ישראל ישכתו מהיות גוי לפני
 כל הימים פרשה שניה כה אמר יי' אם ומדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסרי ארץ
 למטה

למטה גם אנו אמרם ככל זרע ישראל על כל אשר עשו כאם וי' כלומר אלפי שחטאו
 לפני' פרשה שלישית הנה ימים כאם וי' וככנה העיר על תלה ממנדל
 מככאל עד שער הפנה וינא עוד קו המדה נגדי על נכעת גרבוס עגושתה ועל
 עמק הפרים והדסן וכל השדמות עד כחל קדרון עד פנת שער הסוסים מזרחה
 קדש וי' לא ותשולא יהרם עוד לעולם הרי לך שהתכבא ורמיהו ע"ה על מעלתן של
 ישראל לעתיד בשלשה בכטמות מופלאות בשלשה פרשות אלו שהן מסודרות זו
 אחר זו ומפני שכל אחד מישראל הוא חייב שוחזק לכו בהכטמת הכיאים ופתייה
 תקותו חזקה בהקב"ה הזכיר הכתיב ואמר קויתי יי' קותה כפשו ולדברו הוחלתי כי
 דאה דוד ברוח הקדש ענין הגלות הארוך הים' גם דרשו חז"ל במדרש תלים
 במזמור כבא דואג האדומי אמר רבי שמעון בר אבא הראה לו הקב"ה לאברהם
 ארכעה דברים תורה וקורבנות ומלכויות ונהינס' תורה שכל ולפי' אז וכאמר
 וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים תכור עשן זה הנינס' קורבנות שכא'
 קחם לי עבלה משולשת' מלכויות שכוהכה אימה חשכה גדולה נוסלת עליו אימה
 זו ככל חשכה זו וזו גדולה זו מדי נוסלת עליו זו אדום' אמ' הקב"ה לאברהם עתיד
 בית המקדש לימרב והקורבנות ליכטל רנוך שיטעבדו כניך במלכויות ואל
 ושתעבדו ונהינס' הוא שכתוב אומר לישראל הכיטו אל נור מונכתס ונ' ואי'פ
 שנטעבדו ושראל בעולם הזה לשעבוד מלכויות ונלו מן הארץ הקדושה עתידין
 הם לחזור עליה ושיכנה הבית ויעמוד לעד לעולם ואם ושראל אדם למה נשתנה
 העם הזה משאר העמים להית משועבדים לאומות העולם והלכו כגלות בכל
 ומלכות מדיוכוין וכאדום מה שלא עשה כן השם ית' לכל שאר האומות אשר היו
 רעיו ומטאים להססית' שהיה הקב"ה מכלה אותן מן העולם כגון דור המבול וכוונ'
 בהן וכענין שדרשו אל לעולם לא הכה הקב"ה אימה ושנה בה וכיון שהענין הזה
 כוהג ככל האומות מדוע לא יכה כן לישראל שאם חטאו ומרו את דבר יי' מדוע
 לא הנוחן מן העולם גם הם אם כבר נתחייבו כלים מן הדין כחטאם על אשר
 עזבו את ברית יי' אלדי אבותם אלא לפי שאי אפשר לכלותם סכן הכטיחם כמו
 שכתוב אנו וי' לא שניתו ואתם בני יעקב לא כליתם וזה ביאורו כי כשם ששמי או
 אפשר שיטתנה כך או אפשר לישראל שיהיו כלין לכך גור עליהם הגלות והשעבוד
 בין האומות וטעם הפיזור לשתי טובות האחד כדי שיתפסטו ושראל בכל הקצו'
 בין האומות שאין בהם תכונה וילמדו האומות מהם האמונה במניאות השם ית'
 כמו שכתב הסיג בעשין סימן ע"ד ועוד כתוב וזרעתיה לי בארץ כלום זרע אדם
 כור אחד אלא למנוח כמה כורים כך זרע הקב"ה ישראל בארצות כדי שיתאספו
 עליהם גרים וכו' וכענין ההזנח' השופעת בפרטי בני האדם ושיכלו ויכירו
 את בוראם כזה והטעם השני לפי שישאל חטאו בארץ הקדושה שהיא כקודת
 העולם והשיעו עגמן מן הנקודה העליונה הנקרא' קו האמצעי של מעלה מכוונת
 כנגד קו האמצעי של מטה וחיללו את קדושתו סיככו שהניחו עגמן מרשותו ית'
 וכשאר כרשות שאר הכמות העליונים לכך כגזר עליהם הגלות והפיזור אל יתר
 הקטנות

סקנות מן הארץ שהיא נקודה מדה כנגד מדה וכוונת סגנון עליונות בן
יקבץ אותנו השם למאחזבע כנפות הארץ ויבא לננון גואל:
יש לכל אדם לדעת ולהבין ולהשכיל כי השגת השם ית' שופעת
על כל יושבי הארץ במין האדם ככלל וכפרט כמו
שאמר דוד ע"ה משמים הביט וי' ממכון שבתו השגיח על כל יושבי הארץ רואה
מחשבות ומבין אל כל מעשיהם וכן הוא אומר הבטע און הלא ישמע בואור
הכתוב כי מי שברא כלו הראו וכלי השמע קל וחומר שהוא רואה ושומע וכן אמר
שלמה כי נכח עיניו י' לרכו איש והכנה י' וירמיהו ע"ה בואר ההשגחה על כל חלקים
כללים ופרטים והוא שאמר גדול הענין ורב העלוליה וכו' וזו היא השגחה כללית לתת
לאיש כדרכו וכפרו מעלליו זו היא השגחה פרטית ואין זה רק בכני האדם
שההשגחה בהם פרטית ושופעת בהם ככלל ופרט אבל בשאר בעלי חיים וכל שכן
בנמחים אין ההשגחה בהם פרטית אלא כללית לקיום המין כלבד כי אין צורך
לומר כי העלם שפלה מן האילן היא בהשגחה מאת הכורא ות' ולא הרוק שרקק
ראובן וכל על היתום והרגו שהיה ממנויות ולא שיהיה חטף ובלע התולע הנפה
על פני המים היה ברזון הכורא ות' כי כל זה מקרה גמור כי כל שאר בעלי חיים
והנמחים גם כן נעזבים הם אין ההשגחה בהם פרטית כי אין זה רק בכני האדם
להנהיגם כדרכו המשפט ולהוכיחם על עון ונס ממה שאמר חבקוק תבין שאין
ההשגחה פרטית רק במין האדם לכדו ולא בשאר בעלי חיים שאמר ותעש אדם
כדני הים וכו' כמו שכתב הרב המורה חלק שלישי פרק י' ועוד להורות על
ענין ההשגחה כתיב לנו ספר איוב אשר יחסו אותו רבותינו אל למשה רבינו ע"ה
ואמרו משה כתב ספרו וספר איוב כיונו לומר כי בשם שאל לו בראשית בסי' כי מני
הגבורה כך כאלו ענין איוב ומכריו יועץ אשר אכחנו רואים היות השגחת השם
את פרטות עלינו אין לנו לתמוה אם אכחנו רואים נדוק ורע לו רשע וטוב לו כי
את הכל עשה האלדים במשפט וזה הוא שאמר שלמה אם עשק רש וגול משפט
ונדק תראה במדינה אלתתמה על החפץ כי גבוה מעל גבוה שומר ונבוהי עליהם
דונה לומר אל תתמה על חפצו של מקום אם יביא עליהם רעה שהרו בדון הוא כי
גבוה מעל גבוה שומר ורואה מעשיהם או אם הוא משפיע להם טובה ושלום והם
רשעים ומיוזבים כלויה אל תתמה על חפצו של מקום כשישפיע להם טובה ואינו
גפרע מהם כי כן דרכו להאריך אפו כי גבוה מעל גבוה שומר מלשון שומר את
הדבר מתוך להם עד שתתמלא שאתם וגם אם יכלו בטוב ימיהם ושמותיהם
כנעמי ויהיו שלוו עולם אמרית רשעי לא בדון כי לדים שופע זרוק והוא ית' יסלם
לאיש כמעשהו לכן כה אמר י' א בית ועקב אשר פדה את אברהם לא עתה
יבוס ועקב ולא עתה כניו וחורו כי ישראל זרע קדש הם ותהיה יראת י' על פניהם
לכלתו יחטאו ויתלכשו ראשונ' במדת הנביעות והנשטת כי כן אמרו חז"ל בוס פנים
לכן עדן וגם הנביאים כלם הזהירו תמיד על המדה הזו בהוכיחם את ישראל הוא
שכתוב גם בוס לא יבוסו ולשון בוסת כולל הנמשות והעבוב והוא כולל זכ' הבוון
והמרפה

והמרפה הנביע' והעונה הוא שיתמייב אדם שיהיה לו בוסת מהקב"ה ומן הכרוי'
וכסתי אלני לא יחטא האדם הבוין והמרפה הוא שיתמייב האדם שיהיה זכור
שלא יביא את חברו לדין בוסת ושלא יביאנו לא בדבור ולא במעשה ושלא ילביץ
את פניו וכן דרשו חז"ל בפרק הזהב תני תנא קמיה דרב נחמן המלכות פני חברו
ברבים כאלו שופך דמים אמר ליה שפיר קא אמרת דחזנא ליה דאזיל בומקא
ואתי חיורא אמ' ליה אביו לרב דימי במערבא במאי זכורי שפואת ליה בהוריה
אנפיה דאמר רבי חנינא הכל יורדין לנהיבם הכל סלקא דעתך אלא אומר כל
היורדין לנהיבם עליון חוץ משלשה שיורדין ואינן עליון הבא על אשת איש והמכה
שם לחברו והמלכות פני חברו ברבי' מנינו שההלכתי רמייה היא שהרי פעולת
הרוח היא שהיא מכלכל ומהפך הדם שכתוף האברים שבנוף ושופכו חוץ לבנוף
וכואת פעולת המלכות את חברו שהוא מכלכל ומהפך הדם שבנופו ומעורר אותו
לנאת אלא שאינו שופכו חוץ ולכך אמרו כאלו שופך ולא שופך ממש בא וראה
כמה קשה חטא ההלכ' שאף כמו שמוכח את חברו הזוירה עור להוכיחו בענין
שלא ילביץ את פניו הוא שכתוב הוכח טובי את עמיתך ולא תשא עליו חטא
ז' דברים הם כוח לו לאדם שלא ככרא ואל יראה אותו ימות אדם ואל ימות כרוי
בחייו ימותו ואל יטרוך לבריות ימותו ואל ימיתה משונה ימותו ואל ימחר ליד
בשר ודם להסתעבד ימותו ואל ישכח תלמודו ימותו ואל יתעיה ימותו ואל ילביץ פני
חברו ברבים גדול חטא ההלככה שהרי כפרונה הקב"ה לקלל את הרשע מקללן
בהלככה כמו שכתוב ובוטו ויבהלו עדי עד וכשהוא מברך את הנדק מברכס
שלא יבוטו שכלא תבוטו ולא תכלמו עד עלמי עד וכן הזכיר עוד אל תראי כי
לא תבוטי ואל תכלמי כי לא תמפרי וכן כה אמר י' אל בותיעקב כבו הבטוח
ישעיהו הכהא לכני דורו ספקה יוסרס פסבט אכזזה סמריב מלך אשור עד
שיסוכו בתשובה ומתוך התשובה יהיו ישראל ראוי להכלה מידו ולא לא יבוט
ועקב אביהם ולא יתלככו פניו וזהו שאמר לא עתה יבוט ועקב כשיעשו ישראל
תשובה כי כאשר הכניס עומדים במרדס הנס האב מתכניס לרוי' מעשיהם ופניו
מתלככים לכן למען לא יבוט ועקב אבינו יש לנו לשמור מחטא ומי אשר חטא
ישוב אליו יורחמהו ואל אלדונו כי ירבה לסלות ויתודה ויאמר להקב"ה חטאתי
לפניך ודרשו חז"ל כיון שחטא אדם ויתודה סוב אין מלאך המות רשאי לגע בו
ס' ויאמר בלעם אל מלאך י' חטאתי וכן מנינו בישראל כשחטאו בהואת דבה
על המן התודו ואמרו חטאנו כי דברנו כיו' וכך ומיד ממל להם הקב"ה ואפילו
ברשעים הודו מכפר וכיון שקבלו דונס והתודו זוכין הן לחייע לס הבא שכן
מנינו בענין שהתודה ואמר אכני חטאתי לוי' אלדו ישראל וכואת וכואת עשיע
ותבץ שהתודה אמר לו יהושע מה עכרתנו וערכך י' היום הזה ודרשו חז"ל היום
הזה אתם עכור ואי אתם עכיר לעולם הבא והיודו מנות עשה שבת דה שאמר
איש או אשה אשר ישאו מכל חטאות האדם למשל מעל בני' והתודו התחטאתם
ומעיקרי התשובה הוא וידו דברים פניו ושיתפרט בלבו וכן אמר הכניא קא

עושה דבריו וסונו אל יודעו יהיו במקום קרבן שם ונשלמה פרים שפתינו
וצריך להדג על המטא כענין שאמר דוד עה כי עוני אביד אדאז מתוארת
כריך שיבכה אדם כשהוא מתודה שהדמעה אליקרו התשובה ואמר חזל כל
השערים נכעלו ושערו רמצה לא נכעלו וכן אמר דוד שמה תפלתו וי
האזנה ואל דמעתו אל תחרט ואמר עוד פלגו מים ירדו עיני על לא שמרו קורתך
ומנינו בתפלתו של חוקיהו כפי גדול ומתוך שהוא בוכה הוא נכנע ולכו מסכוס
אל החרטה שמתחרט על כל חטא ועון שפשה והוא מואס חיי עולם הזה ומתבנה
על עפר ואפר ודרשו חזל חלה אדם וכטה למות אנמיה לו התודה שכן דרך כל
המומתן מתודין שהרבה התודו ולא התו והרבה לא התודו ומתו ומא בזכות
שתודה תחיה ואם אינו יכול להיודות כפיו ותודה בלבו ובכל שיהיה דעתו
מוזכרת עליו וכן שפשה אדם תשובה בכל משפטיה ובכל חקותיה ואמר כן
התודה הנה הוא בטוח שכל עונותיו כחלון ובחסד ואמת וכופר עין כלום יכופר
עון הרשע כהפכו והוא החסד ועון השקר יכופר בהתנהג עמו במדת האמת
חטא בעריות יגדור עמו מהם ביותר ואפילו ביותר חטא אדם כראיות עיני
יוול אותה דמעו על עונו וכן אמר דוד פלגו מים ירדו עיני על לא שמרו קורתך
והענין כי העברה חולו הכפס והנה הוא כחולו הנוף שאינו מתרפא כי אם בהפכו
והרופא הבקי ירפאנו בשכונדוויים לו לאדם להפריש עמו מכל העבירו וכפרת
מחילול השם כי הוא עון גדול ועצום ועשאו חמור עד מאד ועון זה הוא מנות לא
תעשה שם ולא תחללו את שם קדשו וידוע כי כל העולם ומלואו לא נברא אלא
לכבוד השם יתעלה כל הנקרא בשמי ולכבודו בראתו וברתו אף עשיתיו ואין ראוי
לשם אדם לחפון דבר כי אם לכבודו והעון הזה מתחיל בדב קטן ומתפשט הרב
ותחת כפיו מנאלו דברים שהם בזיון הקבה ובזיון מנותו וכמה מנדולו בני
אדם והחסוכים שעושים מצעים אשר לא יעשו ואין חושבין למטא כהן ומתוכם
יתבון התורה והמנות בעיני הכרות ועמי הארץ וזה קרא חלול השם וזה מאד
יהיה זהיר אדם שלא יהיה נאזד בעכירה וכל שכן אם אמת הדבר וכמה כתאים
וש לא ידעו ולא יבינו המאמינים לכל דבר אשר ישמעו לקול מלאכים אשר יאמרו
פלוגי עשה כך וכך פלוגי אמר כך וכך ומעשה הפבירה לא יהיה כזוה בעיניהם
וכדי כוונת קרבן וכמא שם שמים מתחלל תגדל מעלת האים על חכרו כן יגדל
החטא בגדול במעלת התורה כשיתחלל שם שמים על ידו שכן מנינו במשה רבינו
ארון הכניאים שבעים שבעים חמור על חטא הנור שגאון באונג וכמא לולמוד
והוא שפס עליו הקבה ואמר יען לא האמתם כי להקדישני לעיני בני ישראל הלא
תדעו הלא תבינו כמה יגדל חומר עון זה אם הוא כמאז שוגג כמזיד גם קהלת
אמר כי ברכ חמה רב בעם כלומר כפי מה שתרבה חמת האדם ומעלתו ירבה
עליו כעם החטונם כפי שיגדל מעלת החוש על חכירו כן יגדל חוב האד שיעבוד
כוא השם ית וודיע כי החמה חושם מהם חוש הראות בעינים חוש השמע
באונג חוש הראות באף חוש הטעם בחיך חוש המשוז כידים מעלת הראו גדולה

אל

אלך אמכב מעלת השמע גדולה ביותר כי כח השמע הוא יותר קד ורק מכח הראות
ומנינו גם כן שהקבה הקדים מוקם השמע לחוש הראות הוא שאמר או חרש אל
פקח או עור וכן משה הזכיר את ישראל בשתיכם והקדים שמיעה לראייה ואמר שמע
ישראל ואמר כך ראה חכמו כותן לכיכב וכמו כן ישיעיהו אמר אונס אונג משמוע
דמים עונם עינו חראות ברע והמושים הללו ב מהם רוחניים חוש השמע חוש
הראות וחוש הרוח ושנים מהם בפניו חוש הטעם וחוש המשוש וחייבה החכמה
להוותה כן כדי ללמד כי הכונה בבריות האדם להיות חלק השכל רב ומתנבר
על חלק הנוף ומרב מעלת שלשה חושים רוחניים הללו תמא שוחם אותם הכתו
אל הפס ויתוהא שאמר וירא וי כי סר לראות ושמע ויאת קול דברוכס וורח וי
את רוח הטמא גס כי כולם מרוחקים ממנו ואונג אלא לשכך את האונג כמו
שאמרו חזל דברה תורה כלשון בני אדם ובשני חושים הנשארם שהם גופנים
לא מנינו אותם מיוחסים אל השם ית כי לא תמא וישעם וי וישעם וי והחושים
הללו אנו משתמשים בכל פעולותינו וענוותינו ומסכימים עליהם עם השכל הנטע
בנו וצריך לדעת כי כל מעשיו של אדם בין המנות בין העבודות לכה כעשין
ונבמין עם חמשה חושים הללו ובכלל וכל אדם להשתמש בהן בטוב וברע במנות
ובעבודות וכטווינו להמשך אחרים במעשה המנות וכן אמר ישיעיהו עה שאו
מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו' כטווינו להסתכל בהם ולהתבונן מהם שלומי
מאתות יואין כחם רק מכחו ומכח עמו לא וטיבו ולא ידעו והוהוהו מן ההפך
ופן תשאפינוך השמומה וראיות את השמש ואת הירח וגו' כטווינו להסתכל בדבר
שים כי בוף תועלת לנוף ולנפש והוהוהו מלהסתכל בעריות כענין שאמרו חזל
לא יסתכל אדם לא בעוף ולא בהמה כשעה שזקקין זה לזה ולא כנגדי אשה
השטומים על הכותל משום שאז וכשמת מכל דבר רע על שכן שאין לו להסתכל
כפי האשה וכן דרשו חזל לכה ועינא תרי סרסורי דחטא אינון ווהו שכתוב ולא
תתורו אחרי לבככם ואחרי עיניכם וכן אמר שלמה ענין לנכח וביטוי
חוש השמע מתחלק גם כן ב חלקים טוב ורע בחלק הטוב כטווינו לשמוע
דברי התור ולשמוע מוסר החכמי וזה שאמר שלמה הט אויך ושמע דברי חכמי
בחלק הרע שמיעת דברי רכילו ולשון הרע ומה אמר ישיעיהו אונס אונג משמוע
דמים והוא הדיון שאסור לשמוע מוכי הומר והנינו והשמוק שכלה אסור מדיון
התורה מפני שטבע הכסר קל להתפתות בעניינים הללו ומטרודים האדם מן
התורה והמנות ומלעשות הפסולות הרבונות והנכחונות חוש הרוח גם כן
ב חלקים החלק הטוב הוא הרוח הטוב בענין המניה וכמו שתקנו חזל בענין
ההכדלה בורא עני בשמי וכמו שתקנו לברך את השם ית על הרוח שהכפס כהיות
ממנו החלק רע כנון רוח של עו שהוהוהו שלא ליהנות ממנו גם חוש הטעם
ב חלקים החלק הטוב הוא שנטווינו לאכל מנה בלול פסח וכן בלול הכות לאכול
בסכה והחלק רע שהוהוהו מלאכול המאכלים האסורים ונסף גם הוא עוד
על האסורים שלא נחשך אמ המותר ביותר נות המאריב גופו וכפשו של אדם וכן

ג כ ג א א

אמר שלמה עה אל תהי כפוא בני וון כוללי כשר למו ואמר עוד לך סון הומה שדר
כל שנה בו לא יחכם ודרשו קולב דברים הם מעוטן יפה ורוכן קשה ואלו הן יין
שינה תשמים חוש המשוש נכ ב מלקי טוב ורע והמוש הזה מיוחס לידים
החלק הטוב שיסתמש בהן במלאכתו וכן דרשו חול גדול הכהנה מיניעו ונת מירא
שמים דבירא שמים כתיב אשרו האים ורא יי ונכנהנה מיניעו כתיב יניע כפיך
כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא ונכטויכו מן
התורה שיפתח אדם את ידיו במתן הנדקה לעמי סכ פתוח הפתח את ידך לנוכח
אמר שלמה כפיה פרס לעניו כן אמר מתן כסתר יכפה אף והחלק רע שהיה רכנו
לאסור הידים שלא ליגע אדם בדבר אסור בגון באשתו כדה אפילו באנכע קטנ
וכן שימכע אדם עבדו מן האונא והגזל ומליקס שומד וככלל מוש המשמש המיוחס
ליהודים הרגלים לרוץ לדבר מנוה וסלא ללכת בחבורת הרשעים וכן אמר דוד אשרי
האיש אשר לא הלך בעצת רשעים הא למדת שח באדם להשתמש בחושיו כמעש'
המזות ולאסור אותם ממעשה העברות שהרי קיום התורה כלה ובעלה תלווים
כחמשה חושים הללו והם חמשה כנגד חמשה חושי תורה וכנגד חמשה אורים
שכפרשת בראשית והכל עשוי בהשגחת חכם לבב ואמין כח בענה כפלא וחכמה
מבוארה כו מעשה אלהים המה מדה רעה היא באדם להיות סנף ונריך אדם
להתרחק מן המדה הזאת שכן אמרו אל כמסכת סוטה ד' כותת אינן מקבלו פני
שכינה ואלו הן כת לנים כת חנפים כת שקרים כת מספרו לשון הרע כת לנים
שכ מסך וזו את לונגיה כת חנפים שכ כי לא לפינו סנף וכא כת שקרי שכ דוכר
שקרים לא וכן לגוד עיני כת מספרו לשון הרע שכ כי לא אל סנף רשע אמה לא
יגורך רע אך חממה מיניו חנופה שהיא מותרת והוא אדם עם הרשע בדרך
מוסר ויכדמו ויעמוד בפניו ויאמר לו שהוא אוהב אותנו ומפני היראה שכן מיניו
ביעקב שאמר לעזר הרשע כי על כן ראיתי פניך רבי וימתן אומ' מותר להחניף
את הרשעים שכ כי על כן ראיתי פניך ד' פדת אומר אסור דעת רבי וימתן שאמר
מתן מפני היראה שכן החניף יעקב לעזר דעת' פרת שאמר אסור משום שכל'
דוכר שקרים לא וכן לכנגד עניו וזה שהחניף יעקב לעזר מותר לפי שהוא לשון
כולל שבו משמע לשבח ולבנאי שהרי ראיתי לשון כיווני הוא מלשון המה וכוטו יראו
כי וכן לרוב לשון עז הוא ואם וכן הרשע לשון השבח אין אכנו חוששין בזה ובענין
שאמרו איהו מטעני כפזיה אנא לא מטעיכא ליה וכן מיניו שהתירו חול לתלמיד
חכם לומר עבדך דבורא אנא כדו סיניחו לו את המכס מפני שהוא לשון כולל
הקלה ועז כגון מולך ולשון בוס שהוא כשמע לשנו פכום מפני היראה מותר אפילו
לדעת ר' פרת כיון שמתן המנופ משומה את האדם תועבת השם ית ראוי לאדם
שיתרחק ממנה שלא ויחלל שפתיו בדבריו להכדוק רשע ולהרשע נדיק ושיעשה
כל דבריו באמת ובתמים וכן אמר שלמה הולך בתוכ ילך כטח ונריך אדם להוסר
מאסור החמדה שכן הוהרנו בעשרת הדברות והחמדה היא מדה כטועה כלב
מזר התאוה ויזר הרע וידוע כי החטא הקדמוני מתוך החמדה היה שכ ונחמד

סמך להסביל ולכך אמר שלמה עובד אדמתו יסב עלמס לל מוסחשתל וטורס
סיתפרנס מיניע כפניו הוא שבע מכל טוב אכל המרדף רקים שהם בעל המלאכה
לא רי שהוא חסר לחס כי גם חסר לכ הוא וכבר אמרו הכטלה מביאה ליד
פעמוס כי הטעלה היא תביאנו לחמוד ממון הרשעים ולכך סמך לו מוד חמד
רשע חמד רע יוכ ון שיחמד קראו רשע כי אסור לחמוד ממון חסרו ומתוך החמד
וכא האדם לודי גזל הוא שכתוב וחמדו שדות וגזלו כרמים ואמרו במדרש כל מי
סחומד מה שאינו ראוי לו אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין ממנו שכן מיניו כנחש
סקדמוני נתן עינוי כחמה וחמדה ולא היתה ראויה לו מה שבקש לא נתן לו ומה
שבידו נטלו ממנו שהרי כתקלל על זה על גמורך תלך ומה שלא הוסס לאו של לא
תגזול עם השאר למדנו קל וחומר ומה החמדה שהיא תלויה בלב אסר הכתוב אין
צריך לומר הגזל שיש בו מעשה וידוע כי מתוך החמדה יבא האדם לעבור על
כמה מצוות שאם הוא חומד ממון אחרים כל שכן וחמוד ממון עצמוותיהו עינו
ברה לתת ממנו נדקה ושאר חיוני המצוות הנמשכות אחר הממון יעוד יש לומר
למה נקבעה המצוה הזאת עשירית מפני ששקולה כנגד כל הדברות שכל מי שלא
בזהר מן החמדה לסוף הוא נכשל ועובר על כלם שמתוך החמדה יבא לודי גנבה
הרי שעובר על לא תגנב וכשיתבעוהו לדון יכפור וישבע לשקר ויעבור על לא
תשא ולפעמים יגנב בשבת ויעבור על זכור ואם הוא מתירא שחא יתרגוהו על
הגנבה ולך וישתמד הרי שעבר על לא יהיה לך וכן דרשו חול מעשה באדם אחד
סחמד בלבו אשת איש שהלך בעלה למדינת הים והוא לא היתה רונה בו מה עשה
ספר את ביתה כליל שכת הרי שעבר על זכור באו ושכב עמה עבר על לא תנאף
עמד והרנה עבר על לא תרצח לקח כל ככסיס עבר על לא תגנוב תבעוהו לדון
ונשבע עבר על לא תשא היה מתירא שחא יתרגוהו הלך וכשתמד ועבר על לא
יהיה לך הרי שחמדת אשת איש מביאתו לעמוד על כלן ועוד יתכן לומר כי לכונה
אחרת קבעתו הכתיב אחרון כדו להקיים אחרון לראשון שביהם מצוות תלויות
במשאבת הלב זו מצוות עשה זו מצוות לא תעשה והיא אחרונה כדו ללמד דעת
את העם כי מי שהוא מקיים לא תחמוד הנה הוא מקיים מצוות אכני ואם עובר
וחומד הרי הוא מכסל אכני כי כיון שהוא חומד כראה שאין בסמינו כטיהון גמור
כמו שאמר אכני שאם כן לא יהיה חומד כלנו וכן הכתיב אומר וסוכא מתנות
ומה כי בידוע כי הסוכ' המתנו אינו חומד ממון אחר ופני שהו משתדל במלאכה
כדו שלא לכא לודי מתנת כשרודס וגם נצטווה האדם לקחת אזה לפמכו
ולפרו שאין שלמו האדם בלתי שכן תמצא באדם הראשון כשנכרר יחידו הוכור
בו הכתיב לא טוב היות האדם לבדו והדבר שאין בו טוב אין לו שלמו ולכך נצטוו
האדם לקחת אשה שיהיה דבק בה כדו שימציא תולדות לעבוד את השם ות' וכן
אמר על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו ועל שאמר ודבק באשתו
ולא אמר ודבק באשה כלומר הראויה לו חשבה כמותו להשמוד ככוס כיוצא בו
נמה הוכיר איש שהוא לשון חשיכות ומעלה ולא אמר אדם וידוע כי הכני נמשכ

במדותיהם אחר משפחת האם ומפני זה יזהר האדם שלא ליקח אשה לשם יופי
 שכן כתוב שקר הקץ והבל היותו ולא לשם ממון כי כן כתוב כי עשה ועשה לו כנפי
 וגו' אלא תהיה כל מחשבתו לשמים ודע כי היונוני נריכין סיוע אלריו ואוי אפסר
 להיות להן גמר ההגלמה כו' אב בזה ולמדנו זה מן התורה ומן הכנאים ומן
 הכתובים מן התורה הוא שכתוב ביונוני נחמק עם רבקה מה' ונא הדבר
 כלומר המעשים שאירעו לך מן הכנאים הוא שכתוב בענין שמסון ולא ידעו כי
 עה' הוא מן הכתובים הוא שכתוב שאמר שלמה ביתוהוץ נמלת אבות ומה'
 אשה משכלת ואמר מה שהאדות מנחולוכ לבנים הוא הכתיב והממון אבל אשה
 משכלת אינן כח בידם להחליה כי מאת יי' תהיה וסודיענו הכתיב כי האשה
 משכלת יקרה היא מבית והוץ ענין הכנאים הוא דומה לכריאת העולם כשם
 שכברא העולם בעשרה מאמרות כך תקנו אל ברכת כנאים בעשרה מן הכתו'
 שאמר ויקח בועז עשרה אכנים ויקחו ברכת אשר כרא עשרה לשונות של
 שמחה וכשם שכבראית העולם היו הימיו עם השבת שבעה כך תקנו לנו אל
 שבע ברכות עם ברכת היון שהוא כנגד השבת שהוא נריך לקדשו בין תחלה
 גב ימו השמחה הם שבעה ולפי שאין שלמות השמחה בעולם הזה תקנו אל בכות
 מתנים לאחר בברכת המזון שהשמחה במשכו לומר שהשמחה שאנו משמחין
 לחתן ולכלה לא מאתנו היא אלא היא כמעטו הוא הריקיש ששמו מעון ששם נהרי
 ששון נהרי שמחה' השם ית' יוכנו למי העולם הבא למעלת האור ולמעלת השמחה
 כענין שאמר דוד אור ורוע לנדיק ולושרי לב שמחה וימקום המשתה והשמחה
 מוכה על האדם לכפר ולדבר בדברי תורה לפי שהאכל והמשתה מטרידין את
 האדם ומולדין גסות הרגש ומזכירין כני אדם הכחות הגוף ומשכחין את השיקד
 שכן אמר סנבא שבעו וירם לבם על כן שכחונו ועל כן מוכה על האדם לעמוק
 בדברי תורה על השלמתו ויזכיר העוקר במקום שהוא סכה להשכיח השיקד
 גם יס לו לאדם לחלות פכו טובן מעוניה לתת לו מחשבה טהורה ולב טהור שלא
 וטמא בהרהורים רעים וכן אמר דוד ע' לב טהור כרא לי אדים ורוח ככון מדש
 בקרביי קש דוד בכתוב הזה טהרת המחשבה וכן אמרו מזל הרהורי עבירה קשין
 מעבירה כלומר קשין על הכפש מעבירה ענמה לבי שהרהור תלוי בלב והכפש
 משכנה בלב ולכך כשהוא מטמא אותה במחשבה רעה קשה יותר מן העבירה
 ענמה כי העושה העבירה ע' מה אין המחשבה טרודה כל כך ויש שפירש קשין
 מעבירה קשין לפרוש כירצילות המחשבה בהם מביאה האדם לידו עברה ויש
 שפירש קשין מעבירה כי המחשבה הוא שיחשוב בלבול טוב או לגזול או לבא על
 אשת איש ויחשוב בלבו אב ונא אדם שם כנדרו לכטלמה שרצונו לעשות הוא מוטב
 למכול בו או להורגו כדי להשלים חפ' ונחמא כי כשנכח או גזל או בא על הערוות
 שעשה הגמר העבירה אבל ההרהור היה קשה מנוף העבירה לפי שהרהור בלבו
 וומר רעה מהעבירה ע' מה שעשה ויש אומרים הרהורי עבירה קשין מעבירה
 אחר מעשה העבירה שכיין מעשה העבירה כבר ועוד הוא מהרהר בה בזה קשה

לענין עונש הכפש מעבירה ע' מה אכל קודם מעשה העבירה אין ענשו קשה
 ואינו ענש כלל שהרו אחרו מזל מחשבה רעה אין הק' מהרפה למעשה ואינו
 כענש עליה וכן אמר הכתוב און אס ראיתי בלבי לא יסמע הפס אלא אס כן
 היתה מחשבת ע' שכתוב בה למען תפוש את בית ישראל בלכם נראה מדעת
 האמת כי כיון שהרהור אינו כיד האדם אין לו כוח עונש קודם מעשה העבור
 וזה תימה כי למה לא וענש בהרהוריו הרעים במחשבה בלבד בלא מעשה והוא
 מטמא את נפשו השכלית בהם אבל יש לומר כי בודאי יש עונש על הרהור בלא
 מעשה כלל וכאשר הרהור הוא מנוי באדם אף על פי שאין בו מעשה הנה זה
 בומן המכשול והחטא כי הטה ענמו מני אורח כי כשם שבחירת המעשה מהורס
 בוד האדם לטוב או לרע שנאמר ראה נתתי לפניך היום את המוות וכו' כן בחירת
 המחשבה מחורה בידו ועל כן נריך סיחור האדם אחר רפואתו שיטתל בהכנות
 והוא שיכוון לבו ומחשבתו אל השם ות' ולא יכוין מחשבתו רק במחשבה טובה
 וכשארון המפעלים ואם באה אליו המחשבה הרעה שינער בה שלא תגמר בלבו
 שאם אינו גוער בה והוא נגמרת בלבו הרי זה נענש וכאשר תתמוד מחשבתו
 זאת זמן רב ויכוון בלבו לאהבה את השם ית' וללכת בדרכיו גם ו' ותן הטוב
 ויגמלהו כנדקו ועליו אמר נקי כפים ובר לבב' נקי כפים וכלול המדו' הגופניות
 שהם לעיקון סמעינים ובר לבב וכלול המדות השכליות שהם לטהר המחשבה
 וסיהים תוכו ככרו וכסתרו ככלהו ועל זה אמר דוד ע' לב טהור כרא לי אלדים
 ומדת הטהרה יבא האדם לידו קדושה והוא שכתוב וטהרו וקדשו והוא שדרשו
 מזל מאו דכתיב וכשמת מכל דבר רע שלא ירהר אדם בוים וכא לודו טומאה
 בלילה מכאן אמר רבו פנחס בן יאיר זהירות מביאה לודי זריוות זריוות מביאה
 לודי נקיוות נקיוות מביאה לודי פרישות פרישות מביאה לודי טהרה טהרה לודי
 קדושה קדושה לודי יראת חטא יראת חטא לודי ענוה ענוה לודי חסידות חסידו'
 לודי רוח הקדש שכתוב או דברת בחזון לחסידך ו אמרו בירושלמי זריוות
 מביאה לודי נקיוות שכתוב וכלה מכפר את הקדש נקיוות לודו טהרה שכתוב וכפר
 עליו וטהר טהרה לודי קדושה שכתוב וטהרו וקדשו קדושה לודי ענוה שכתוב כה
 אמר רם וכשא ענה לודי יראת חטא שכתוב עקב ענוה יראת י' יראת חטא לודי
 רוח הקדש שכתוב אז תבין יראת י' וכו' חסידות לודי רוח הקדש שכתוב אז דברת
 בחזון לחסידך הזכיר המכס בכאן עשר מעלות התעשה מביאות לודי העשרה
 שהיא רוח הקדש והראשונות הם מדות רוחניות ולטהר המחשבה וזה הוא שאמר
 זהירות מביאה לודי זריוות כי הזירות היא מנות לא תעשה כו' הוא מזהר שלא
 יעשה דבר פלו' וזריוות הוא במנו' עשה סיהיה זריו לעשות דבר פלו' כמו שאמרו
 הבא לטהר מביעין אותו כי השם ית' מישר לב האדם כשהאדם מכון את לבו
 כנגדו וכן כתו' תאות פכיים שמעת י' תכין לבך תקשיב אזכך ומפני שהאדם עלול
 אכל החטא מנר יצר הרע שבו ואין אדם נדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא
 לכך שאל דוד ואמר לב טהור כרא לי אלדים שאין סבל וכוין למעלת הלב טהור

וזן הזכור פלמס מו ואמר זכיתי לכו סהרתי חסאמתי כלומר מי היא זה סיכול
לומר לכו טהור וך אותי סאכל לאמר סהרתי חסאמתי . בסמצטוינו כמדת
היראה היראה את השם ות' סנאמר את יו' אלדיך תירא ואיתי קעבוד וכו תדבק
ממדת היראה וניע האדם למדת הענוה והספלות ויניע למעלת החסק . ועיון
היראה הוא סיכיל האדם סכיוני העולם הזה ויהיו כשכיו הכל וריק וחשוכ
בענינו שהוא עפר ואפר כחיוו רימה ותולעה במוותו ומתוך כך יבא לידי ספלות
ברוח שהיא מדה רטויה לפי השם ית' ותופכת וי'כל גבה לכ וכמדה הזאת נשתבח
בה משה רבינו ע"ה סנאמר והאיש משה עבו מאד ומתוך הענוה והספלות נייע
האדם למעלת הדבקות שהוא החסק ותהיה חסאמתי טהורה . ונריך להתכוון בו
מעלת טהרת המחשבה היא מפני שהמחשבה היא מנד הפשט הסכלית פעלם
אמר הכתוב כי כי חסק ואפלטו כי כל מושק חסאמתי דבקה בחסוק לא תפרד
ממנו רע . ודע כי בעבודת הלב יש גם כן הימוד סנאמר ולעבדו ככל לכבס
ולפי סהמדבר ודבר דבריו ולפעמים יתכוין בהם ולפעמים לא יתכוין בהם לכך
הזכיר שמע ישראל כי לשון שמע כולל סמיעת האוזן והבנת הלב כלומר סיכוין
את לבו בדבריו כענין הימוד כשהוא מפעיל לאוזן ולפי שאין כוכת הימוד גלויה
ומטורסמת אס פיו ולכו שוין או אחד כפה ואחד בלב או יאפשר לו לאדם להעיד
על חברו אס כיון אס לא כיון ולכך תמ'א ש"ק של שמע רבתי באותיותיו גדולות
של מסורת וכן ל' של אחד והטעם לומ' כי הקנה עד בדבר כענין סכתיב ואלכי
הוודע ועד כאס יו' . ולכך נריך אדם להזהר הרבה כענין הימוד וסיכנה לבו מכל
מחשבה גופנית כשעת הימוד . ודבר ידוע כי לא כבדא גן עדן ומעלותו כי אס
לנורך אותם המיחדים שמו בכונה . ועל הימוד יש תשובה למינים האומרים שתי
רשויות הוזכר ככתוב שמע ב' שמות שאלו אחד שמע ישראל השם אחד היה פתחון
פה לאומות העולם לומר שכל וראתם אומר הכתוב כן שהוא נקרא השם לדעתם
ועל כן הונרך לומר אלדינו כלומר אלדי ישראל ואלו אמר יו' אלדינו אחד היה פתחון
פה לאומות העולם לומר אמת הוא כי אלדי ישראל אחד גם אלדינו שאנו קורין
אותו ו' הוא אחד כמו כן ולכך הונרך לומר יו' א' דינו יו' אחד להורות כי השם שהוא
אלדי ישראל הוא לכך נקרא יו' וסנא אחד ברוך הוא וכרוך שמו אלהותו מכל דר
ומכל פנה בלא שום הרבה בעולם ואין לו דומה באמדותו לא בעליונים ולא

בתחתונים :

ויהיה זהיר

אדם שלא ימשך אחר יצר הרע ונס אס יפתנו
וישיאנו ולא יחמסנו ולא יאכה אליו וכי יחנן
קולו אל תאמן בו וכן אמר שלמה אס רוח המושל יעלה עליך מקומך אל תכח
כימרפא יכח חסאמתי גדול וכרא אותי מושל כי כן קראו מלך הוא סאמר טוב
ולד מסכן ומכס ממלך וכן וכסיל וכקרא יצר הרע מפני שהוא מולך בארץ ומושל
ככל כפלי חיים שבספליס והא כס כיתן באדם ממעי אמו ועליו כאמר לפתח
ספאת רוכן והוא דבר קהלת כי סכית הקורים יבא למלך וזה סדרשו חזל
לא

לא יהיה כך אל יר איזהו אל יז שום בנוף האדם הו אומר זה יצר הרע . ואס
ושמע האדם לו בעבירה קלה וכא מן הקלה לחמורה ומן החמורה ליותר חמורה
כי כן דרכו סליצר הרע ולכך אמר אס רוח המושל . אס רוח שהוא מושל תעלה
עליך אז וקרא רוח ליצר הרע והכח שהוא כאכל יקראנו מושל . וכך ביאור הכתוב
אס ורעה היצר הרע ולהתגבה עליך ולהטרוד אותך מעשות מה שראוי מקומך אל
תבט כלומר אל תתרגל מכיו זה להכיר מקומך ולעשות מה שראוי לך שדאי לך
להתרפא כי הענין הזה יהיה לך רפואה להסניט הטאים גדולים . דרשו חזל
כמסכת סכה שבע שמות נקראו לו ליצר הרע ואלו הן רע טמא ערל סוכא מכסול
אכן נפוני . הקכה קראו רע סנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו . משה
קראו ערל סנאמר וכמלתס את ערלת לבבכ דוד קראו טמא סנאמר לכ טהור
ברא לי אלדים מכלל דאיכא טמא . שלמה קראו סוכא סנאמר אס רעב סוכאך
וכו' וסעיהו קראו מכסול סנאמר הריומו מכסול מדרך עמו' וסוקאל קראו אכן
סנאמר והסירונתי את לב האכן מכסרכס . ואל קראו נפוני סנאמר ואת הנפוני
ארכיק מעליכס . בזמן אכסי כנסת הגדולה התפללו עליו שיתבטל מן העולם
כמו שמתרס בסנהדרין כפרק ל' מותות ובטלוהו ככח תפלתס כמו חנו' לענין
עו' אכל לצנין התאוה ויצר הרע דעבירה לא רנו לבטלו ולעקרו שאס כן כמ'א
כח הת' לדה בטל והעולם מרכ ואלמלא סיצר הרע הוא נורך גדול בעולם לענין
התולדה וקיים המין היו מעקרין ומבטלן אותו לבמרו' . וכל מו שהוא זכיר
בעבודת השם ית' כלב שלם יש בו כח להשמר מיצר הרע שהוא כח המות ולא
כמסר בידו כלל אלא כח המות יהיה נמסר בידו סכן מצונו כחמיו התלמוד שהיה
מלאך המות מתאכסן עמהס והוא סדרשו חזל ככתובות רבי יהושע בן לוי
אושפיו כוכיה זמלאך המות היה נסס אומר בגמרא כי רבי יהושע בטל ממנו
סכיוו והענין כי כמסר כמו בידו עד שלא היה כח בוד מלאך המות להמית
והנרך הקכה לומר לו יהכיה כהליה דקא מצטריך ליה לכריתתא ולולי זה היה רבי
יהושע מבטל כמו עלמית ומפורס אמרו הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך
המות וכבר הוכחמו כי לעתיד לכא סהקכה ואבדנו מן העולם וסיתבלע המות
לכס הוא סאמר הכניא ואת הנפוני ארחוק מעליכס ודרשו חזל נפוני זה יצר הרע
סנפון בלבוסל אדם . ויען כי כמר יו' כנו מכל עם יש לבו לספות תמתכל כנפיו
ולעסוק בערותו וכמ'א וכתקו ולהיות פה קדוש לוי אלדינו כאשר דבר למען
לא יסלוט בנו יצר הרע . ואס סטא האדם יסוכ אל יו' וירחמנו ואף על פי שלא
ידענו לרבותו שאין הדורות ודעין כס המדות ממ' מדות רחמיו ולינו בעדינו כי
כן הכטיס הקכה למשה רבינו ככוי כל זמן שישראל מוטאין ועשו לפכו כסדר
הזה ואכי אמהול להם . ודרשו חזל ברית זה כרותה לשלש עשרה מדות שאינן
חוזרות ריקס סנאמר הנה אכני כורת ברית . והנה הם מפתח גדול לבקש מהס
שערי רחמים בכל דור ודור הן לימוד הן לרבים הן כזמן הוה כהיותנו בגלות
ובשעבוד בין האומות ואין לנו כהן גדול לכפר על חטאיתנו ולא מוצא להקריב

קרבן

קרבן ולא בית המקדש להתפלל עם לא כשאר לנו לפני השם ות' בלתי אה תפלתנו
 ויב מדות אלה וכשם פריש שפיתנו וישמור פטולטונו מלדבר לשון הרע כי היא
 מדה מגונה עד מאד והזכיר הכתוב אותנו בזה שפאר זכור את אשר עשה וי'
 אלדיך למרום בדרך בנאתכם מחזירי מה שאירע לה למרום הכבויה שלא
 דברה לשון הרע אלא באמיה אשר גדלה אותה ולא דברה לאחרים אלא בינה
 ובוך אהרן אחיה ולא דברה בפנימשה שיתבייש וכלם מזה נאף על פיכן נעשה
 בנרעת וכל מעשיה הטובים לא הנינו לה קו לשאר בני אדם ומיניו שלמה עש
 שהזכיר על הלשון ואמר מכרי פי איש תשבע בטנו מות ומיים ביד לשון הודיענו
 בשני הכתובים האלו גדול כח הלשון אם לטוב אם לרע כי אם הוא משתמש
 בלשונו בדברי תורה ויוכיח ויזכה את הרבים הנה שכרו אמתו ופטולטו לפינו ואם
 בדברי רילות ולשון הרע הנה עכשו מוזמן ותשבע בטנו ממנו וכן אמר שומר
 פיו ולשונו שומר מנרס נפשו ואמרנו מל חטא אדם בלשון הרע יצמוק בתורה
 והנה העבירה סולי הנפש כמוחלי הנוף שאינו מתרפא כי אם בהפכו והרופא
 הבקי ירפאו כשכינו ונומפורט אמרו בענין הנרדום החלק שאל לשמעון בן
 שטח אם אפשר לו להיות תקנה כמה שהרג כמה חכמי ישראל והשיבו כי או
 אפשר לזה ואמרו לו הוא ככה אורו של שלך וכן יעסוק באורו של שלם
 והשתל ככנין בית המקדש והענין הזה מאיר עיני לב האדם כי בולאו יש
 תקל לענינה כעשות האדם המנו' שכנגדה וישוב לו וירמחה ונחמדו וכוכבהוי
התשובה יש לה מדרגות רבות ולפי המדרגות ותקרב האדם אל בוראו ות'
 לפי ההכנה שיכניע האדם את יגרו ולפי הכוונת שיתבייש על
 שוכותיו מן האדון ות' שהמרה את דבריו ולפי התענוות והיסורין שכל וקבל
 על ענמו תהיה קורבתי אבל השם ות' כי ראוי לכל בעל תשובה שישכול בער
 ויסורין כפי ההנאה אשר נהנה מן הטבירות וכן אמר דוד פלגיו מים יורדו שינו
 על לא שמרו תורתך היה לו לומר על לא שצרת תורתך אלא הכוונה לומר לפי
 שהם היו גורמין חטא ראוים הם שילקו ושיורדו רמעות מיניו התשובה
 כקראת רפואה כמו שכתוב ושב ורפא לו וכן ארפא משוכת אוהבם בדבה כי
 שב אבי ממנו רפאה נפשי כי חטאתי לך דרכי ראיתי וארפאה' ולמה נקראת
 רפואה לפי שהעין הוא חולי הנפש וכשם שהנוף יש לו כריאות וחולי כן הכפש יש
 לו כריאות וחולי כריאותו המעשים הטובים וחוליו הוא הפכה' וכשם שהנוף
 המולה מניח המאכלים הטובים וכומר כרעים לו ולחלו כן הכפש המולה תרמיק
 ותמאס המדות הטובות ותכח המדות הרעות והמעשים שאי כן ראוים לפשותן
 וכשם שחולי הנוף אינו מתרפא כי אם בהפכו כן חולי הכפש כלומר שיהיה לו
 בער כתשובה כנגד מה שנהנה מן החטא כי יש בני אדם אשר עניניהם כהות
 מראות אור התשובה הוא שכתוב וימנע מרשעים אורם ויקרה להם כמו המולה
 שלא יבין ולא ירגיש בחוליו ולא יחשוב אל הרפואה עד יכבד עליו החולי זה שאמר
 כשם ואמת יכופר עין והחולי טן החטא אף לא שם לבו אל דבר וי' וכבר עליו
 החולי

החולו וימות מותה עולמות כול לא וחפון אל ברשע' התשובה צריכה ל תנאים
 האחד שיפוזב היטא בין במחשבה בין במעשה הוא שמוית הכביא ואמר יעזוב
 רשע רדכו זהו המעשה ואיש און מחשבותיו זהו המחשבה הרעה' והשני
 שיתכחם על העבירות שעשה לשעבר הוא שאמר הכביא כי אחריו שוכו כחמתו'
 והשלישי שתהיה ההכמתו כלכו שלא לחטא עוד כמו שכתוב ולא כאמר עוד
 אלדנו למעשה ידינו והרביעי וידו דברים זהו חטאתי עונתי פשעתי
 לפיכך וזה שאמר הכביא קחו עמכם דברים וטובו אל וי' וכבר ידוע
 שידו דברים זה מנות עשה הוא מן התורה שאמר איש או אשה
 אשר יעשו מכל חטאות האדם ונ' יתחייב בעל תשובה
 להיו' לו הנערת הלב ושיהיה לבו נשבר ונדכה על שהמרה
 את כי וי' וכן מיניו בתורה בענין התשובה או או
 וכנע לבכם הערל בא ללמד שעיקר התשובה הוא
 ההכנה וכן אמר ישעיהו ע'ה ואל זה אביט אל
 ענו וככה רוח וכן אלהי יוד מה כבא למוכתן
 הכביא באתו וזמור שהוא שתנה העל
 חטאיו אמ' כסוף דבריו וכו' אלוים
 רוח נשכרה' השם ות' למען
 רחמו דרכיו וורכו ויפיוס
 כלכמו לעשר רנונו כלכב
 שלם וכנפש חפנה
 וכזכה לראות
 בכחמת ציון
 אכירי'
 חיוס ז' ע' ע' ע'
 עד הנה עזרנו וי' לתת שלמות אל הספר הנכבד הזה חבור החכם
 כמהר רפאל וי' מנורציו כלמר בכריאל אל
 בן יופנו עשות ספרים הרבה אין קץ
 יגדול תורה ויאדיר:

1598. 22. Jul. 1625. 22. Aug. 1625. 22. 1625

1625
Cmo. da Padova. Di Quillano 1640

Vano. Di Padova. Di Quillano 1640

Reviso per mi va fugi da Bologna 1598

F. Gio. Saverio. Di Padova. Di Quillano 1640

